

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015

Opetusministeriön julkaisuja 2009:21

”Parhaillaan on käynnissä Suomen korkeakoulujärjestelmän rakenteellinen kehittäminen. Uudistuksilla tiivistetään korkeakouluverkkoa entistä vahvempien ja laadukkaampien korkeakouluyksiköiden kehittämiseksi. Strategiakauden aikana useat korkeakoulut yhdistyvät tai kehittävät muuten yhteistyörakenteitaan. Tavoitteena on, että uudet korkeakoulurakenteet ovat pääosin käytössä vuonna 2012.”

Yliopistot vuonna 2008

OPISKELIJAT

Läsnäolevia perustutkinto-opiskelijoita yhteensä	126 000
Läsnäolevia jatko-opiskelijoita	19 000

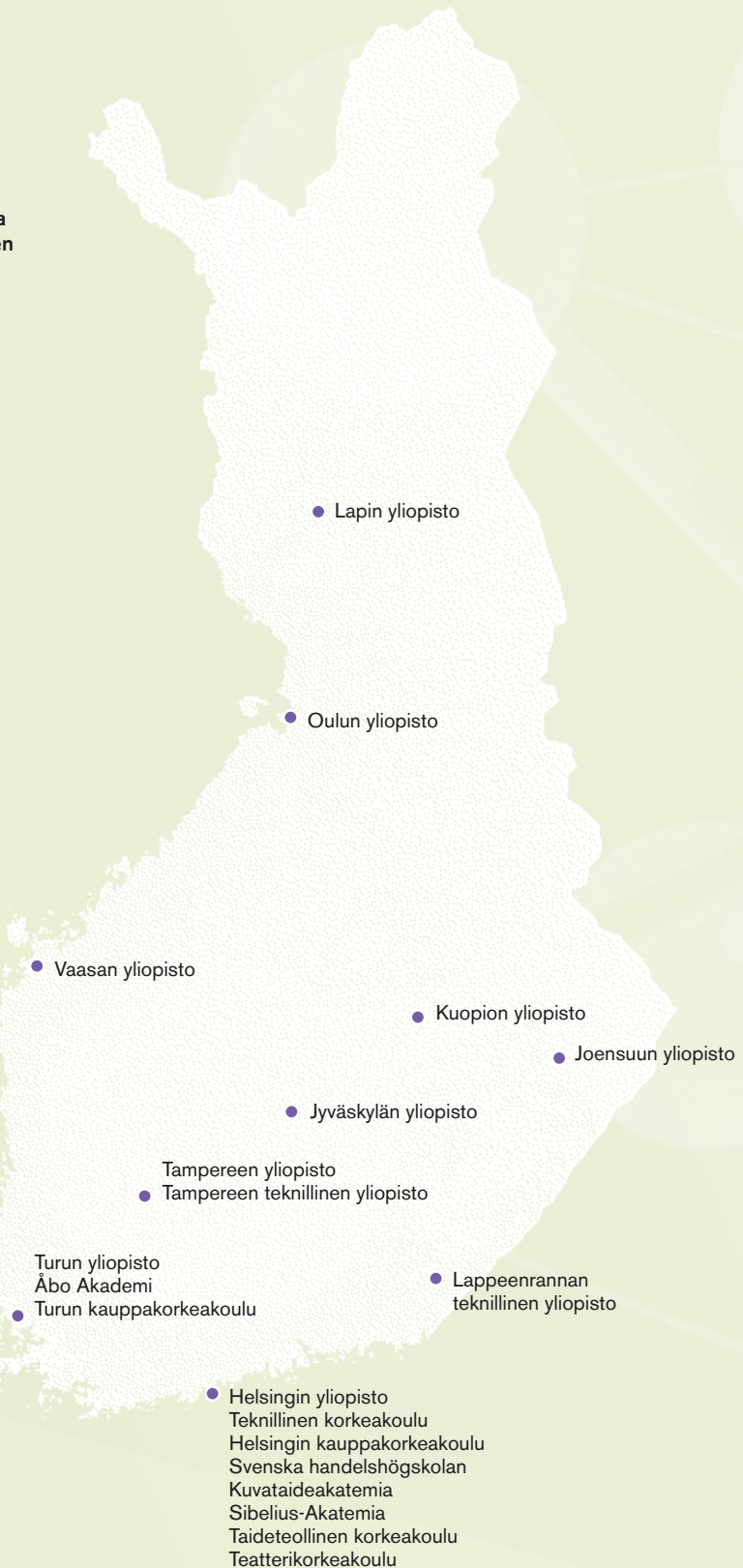
TUTKINNOT

Alempia korkeakoulututkintoja	13 876
Ylempiä korkeakoulututkintoja	21 825
Lisensiaatin tutkintoja	425
Tohtorin tutkintoja	1 526

HENKILÖKUNTA

Opetus- ja tutkimushenkilökunta*	13 317
Muu henkilökunta*	17 548

*Opetus- ja tutkimushenkilökunta ei sisällä laskennallisen tuntiopetuksen henkilötyövuosia eikä tutkijakoulupaikkoja, nämä sisältyvät muun henkilökunnan lukuihin

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015

Opetusministeriön julkaisuja 2009:21

Opetusministeriö • Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto • 2009

Undervisningsministeriet • Utbildnings- och forskningspolitiska avdelningen • 2009

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö
Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto
Korkeakoulu- ja tiedeyksikkö
Meritullinkatu 10, Helsinki
PL 4, 00023 Valtioneuvosto

www.minedu.fi

Taitto: Station MIR Oy
Yliopistopaino, Helsinki, 2009

ISBN: 978-952-485-715-4 (nid.)
ISBN: 978-952-485-716-1 (PDF)
ISSN: 1458-8110 (Painettu)
ISSN: 1797-9501 (PDF)

Opetusministeriön julkaisuja 2009:21

Sisältö

Saatteeksi	4
Strategian valmistelu	6
Uudistetun korkeakoululaitoksen kansainvälistymisen strategiset valinnat	9
Kansainvälistymisen haasteet ja mahdollisuudet	12
Kansainvälistyminen ja korkeakoululaitoksen uudistus	23
1. Aidosti kansainvälinen korkeakoulu yhteisö	26
2. Laadun ja vetovoiman lisääminen	33
3. Osaamisen vienti	39
4. Monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen	44
5. Globaali vastuu	49
Strategian toimeenpano ja seuranta	52

Saatteeksi

Suomen kansallisen menestysstrategian kestävä ydin on panostus tietoon ja osaamiseen. Kansainväliset vertailut ja arvioinnit ovat osoittaneet, että laadukas koulutus- ja tutkimusjärjestelmä on merkittävä vahvuutemme ja kilpailuetu. Korkeakoulut ovat vaikuttaneet myönteisesti yhteiskunnan uudistumiseen ja talouden ja tuottavuuden kehitykseen. Globaalissa toimintaympäristössä korkeakoulujen merkitys korostuu. Kilpailu perustuu entistä enemmän markkina-asemien ja pääomien lisäksi koulutettuun työvoimaan ja tutkimusresursseihin. Uuden tiedon ja osaamisen tuottaminen ja niiden monipuolinen hyödyntäminen ovat menestyksemme perusta myös tulevaisuudessa.

Maailmantalouden epävarmuuksien vuoksi on entistä tähdellisempää pitää huolta näistä hyvinvointimme ja vaurautemme kotimaisista perustekijöistä. Hallitus on käynnistänyt vuosikymmeneen mittavimman korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän uudistuksen. Yliopistojen taloutta, hallintoa ja ohjausta uudistetaan ja korkeakoulujärjestelmän rakenteita, tutkijankoulutusta, tutkijanurajärjestelmää, infrastruktuureja ja rahoitusta kehitetään. Korkeakoulujen asemaa innovaatiojärjestelmässä vahvistetaan. Hankkeilla on yhteinen päämäärä. Tarkoitus on huolehtia siitä, että kansalaisten hyvinvointi lisääntyy, taloutemme kilpailukyky paranee ja kulttuuri, luovuus ja sivistys vahvistuvat.

Globalisaation oloissa Suomen on huolehdittava kansallisten vahvuuksien kehittämisestä kansainvälisen yhteistyön kautta. Suomi on aktiivinen toimija eurooppalaisessa korkeakoulu- ja tutkimusyhteistyössä, mutta toisaalta monet tutkimukset ja vertailut

osoittavat kuitenkin, että Suomen korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän keskeisiä heikkouksia on vähäinen kansainvälisyys. Suomessa on vähän ulkomaisia opiskelijoita, tutkijoita, opettajia ja ulkomaista tutkimus- ja kehitysrahoitusta. Opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuus ulkomaille on vähentynyt. Suomen vetovoima teollisen tuotannon ja huipputekniikan sekä osaajien työympäristönä on riittämätön. Toisaalta koulutus- ja tutkimusjärjestelmämme maailmalla nauttima hyvä maine osoittaa, että globalisaatioon ja kansainvälistymiseen sisältyy paljon käyttämättömiä mahdollisuuksia. Näistä syistä hallitusohjelmaan kirjattiin, että korkeakoulutuksen kansainvälistymiselle luodaan kansallinen strategia. Hallitusohjelmassa korostetaan opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden kansainvälisen liikkuvuuden lisäämistä. Korkeakoulujen on entistä selvemmin otettava toiminnassaan huomioon globaalit muutostekijät ja kyettävä hyödyntämään niiden tarjoamia mahdollisuuksia.

Nyt valmistunut strategia antaa suunnan korkeakoulujen kansainvälistymiskehitykselle lähivuosina. Strategiassa on määritelty tahtotila ja tavoitteet vuodelle 2015 sekä keskeiset keinot ja politiikkatoimet tavoitteisiin pääsemiseksi. Strategian kärjiksi valittiin aidosti kansainvälinen korkeakouluyhteisö, laadun ja vetovoiman lisääminen, osaamisen vieni, monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen ja globaalien vastuun edistäminen. Strategiassa on yhteensä yli kolmekymmentä konkreettista toimenpidettä. Yhdessä korkeakoulureformin muiden toimien kanssa ne muodostavat toisiaan vahvistavan kokonaisuuden. Kunnianhimoiset liikkuvuustavoitteet saavutetaan,

kun samanaikaisesti kehitetään liikkujille tarjottavia palveluita, opintoprosesseja, tutkijanuria, rekrytointia, tiedotusta, infrastruktuureja sekä opiskelu- ja tutkimusympäristöjä. Ulkomaisten osaajien ja tutkimusrahoituksen houkuttelemisen Suomeen, läpimurto koulutusviennissä, maahanmuuttajien aseman parantaminen ja palvelurakenteiden kehittäminen puolestaan edellyttävät ministeriöiden, elinkeinoelämän, alueellisten toimijoiden ja rahoittajaorganisaatioiden yhteistyön tiivistämistä. Korkeakoulujen kansainvälistäminen on kansallinen projekti.

Luovat ja innovatiiviset yksilöt ovat pohja menestymiselle. Korkeakoulu-uudistus antaa korkeakouluille itselleen paljon vastuuta ja toimintavapauksia. Opetusministeriö on sitoutunut luomaan korkeakouluille toimintapuitteet, jotka mahdollistavat korkeakoulujen entistä aktiivisemmän toiminnan globaaleissa arvoverkoissa ja kansainvälisessä koulutus- ja tutkimusyhteistyössä.

Helsingissä 27.1.2009

Henna Virkkunen
Opetusministeri

Strategian valmistelu

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian laatiminen sisältyy pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan. Valtioneuvoston koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2007–2012 täsmennetään hallitusohjelmaa ja linjataan korkeakoulujen kansainvälistymisen painopisteitä.

Opetusministeriö vastasi korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian valmistelusta. Strategiaa laadittiin avoimella ja vuorovaikutteisella työskentelytavalla. Strategian laatimista varten kerättiin näkemyksiä korkeakoulujen opiskelijoilta ja henkilöstöltä sekä elinkeinoelämältä ja muilta sidosryhmiltä. Keväällä 2008 toteutettiin verkkopohjainen kaikille avoin konsultaatio, jossa yli 1200 vastaajaa esitti näkemyksiään korkeakoulujen kansainvälistymisestä.¹ Tämän lisäksi järjestettiin kuusi temaattista työpajaa, joissa keskusteltiin kansainvälistymisen keskeisistä kysymyksistä ja ideoitiin toimenpide-ehdotuksia. Työpajoihin osallistui 130 asiantuntijaa. Strategiaprosessin loppuvaiheessa syksyllä 2008 järjestettiin lausunto kierros, jossa noin 80 lausunnonantajaa esitti näkemyksensä strategiasta. Strategiaprosessin aikana järjestettiin kaksi aihetta käsitellyttä seminaaria. Lisäksi hankkeen verkkosivustolla *kansainvalistymisstrategia.fi* julkaistiin materiaalia ja uutisia strategian valmistelun etenemisestä. Strategian valmisteli opetusministeriön sisäinen projektiryhmä.

¹ Julkaisussa esitetyt lainaukset ovat avoimen konsultaation vastauksia.

Uudistetun korkeakoululaitoksen kansainvälistymisen strategiset valinnat

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia asettaa kansainvälistymisen tavoitteet uudistuvalla korkeakoululaitokselle¹ ja esittää konkreettisia toimenpiteitä, jotka tukevat näiden tavoitteiden saavuttamista.

Parhaillaan on käynnissä useita uudistuksia, joilla tähdätään siihen, että Suomessa olisi nykyistä vahvempi, laadukkaampi ja kansainvälisesti vetovoimaisempi korkeakoululaitos, korkeatasoinen tutkijakoulu ja tutkijakunta sekä maailmanluokan tutkimusympäristöjä. Kansainvälisen toimintaympäristön muutokset ja yhteiskunnan monikulttuuristuminen luovat uusia odotuksia korkeakoululle. Tämä strategia pyrkii vastaamaan näihin haasteisiin ja tukemaan korkeakoulujen omia toimia kansainvälisyyden vahvistamiseksi.

Suomen houkuttelevuutta liiketoiminta-, työ- ja elinympäristönä on vahvistettava. Korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän kansainvälistyminen on yhteiskunnan uudistumisen ytimessä. Korkeakoulujen kansainvälistyminen edistää ympäröivän yhteiskunnan ja elinkeinoelämän monipuolistumista, kansainvälistä verkostoitumista, kilpailu- ja

1) Kansainvälistymisstrategiassa korkeakoulun käsitettä käytetään samassa merkityksessä kuin Suomen voimassa olevassa lainsäädännössä. Kun puhutaan korkeakouluista, tarkoitetaan sekä ammattikorkeakouluja että yliopistoja. Vastaavasti korkeakoululaitoksella ja korkeakoulujärjestelmällä tarkoitetaan ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen muodostamaa kokonaisuutta.

innovaatiokykyä sekä kansalaisten hyvinvointia, osaamista ja sivistystä.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia kytkeytyy keväällä 2007 työnsä aloittaneen hallituksen laajaan korkeakoululaitoksen ja julkisen tutkimusjärjestelmän uudistusohjelmaan. Tärkeimmät hankkeet ovat yliopistolaitoksen uudistaminen, ammattikorkeakoululain tarkistaminen, korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen, kansallinen innovaatiostrategia, kansallinen tutkimusinfrastruktuuripolitiikka ja neliportainen tutkijanurajärjestelmä. Toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset edellyttävät korkeakoulujen kansainvälistymiskehityksen vauhdittamista sekä voimavarojen lisäämistä ja kohdentamista korkeakoulujen kehittämisen ja profiloinnin kannalta keskeisille alueille. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian tarkoitus on käsitellä kootusti hallituksen korkeakoululaitokseen kohdistuvien uudistusten kansainvälistä ulottuvuutta ja käynnistää muita kehittämislinjauksia tukevia ja täydentäviä toimenpiteitä. Konkreettiset toimenpiteet kohdistuvat korkeakoulujen kansainvälistymisen esteiden ja heikkouksien poistamiseen sekä korkeakoulujen kansainvälisen yhteistyön toimintaedellytysten vahvistamiseen.

Tavoitteena on luoda Suomeen kansainvälisesti vahva ja vetovoimainen korkeakoulu- ja tutkimusyhteisö, joka edistää yhteiskunnan kykyä toimia avoimessa kansainvälisessä ympäristössä, tukee monikulttuurisen yhteiskunnan tasapainoista kehitystä ja kantaa vastuuta globaalien ongelmien ratkaisemisesta. Suomalaisten korkeakoulujen kansainvälistymistä vahvistamalla parannetaan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen laatua.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia linjaa korkeakoulujen kansainvälistymisen suunnan vuosille 2009–2015. Se nostaa kansainvälistymiselle viisi päätavoitetta:

Aidosti kansainvälinen korkeakoulu yhteisö

Suomalainen korkeakoulutus antaa valmiudet työskennellä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Korkeakoulujen henkilöstön kansainvälinen kokemus ja kansainväliset yhteydet parantavat tutkimuksen ja opetuksen laatua sekä tukevat opiskelijoiden kansainvälistymistä. Korkeakoulut tarjoavat korkeatasoista vahvuusalueilleen keskittyvää vieraskielistä opetusta sekä hyödyntävät aktiivisesti kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia erityisesti EU- ja pohjoismaisessa yhteistyössä. Ulkomaisten opettajien, tutkijoiden sekä tutkinto-opiskelijoiden määrä on noussut vuoteen 2015 mennessä merkittävästi ja korkeakoulut ovat aidosti kansainvälisiä opiskelu- ja työyhteisöjä.

Korkeakoulujen laadun ja vetovoiman lisääminen

Suomalaiset korkeakoulut ovat kansainvälisesti tunnettuja ja vetovoimaisia opiskelu-, tutkimus- ja työympäristöjä. Kansainvälisesti verkottuneet korkeakoulut tukevat yhteiskunnan kansainvälistymistä, kilpailukykyä ja hyvinvointia. Lahjakkaat ulkomaiset opiskelijat ja tutkijat valitsevat suomalaiset korkeakoulut laadukkaan koulutuksen ja tutkimuksen sekä suomalaisen työelämän tarjoamien mahdollisuuksien houkuttelemista. Toimivat palvelut tukevat Suomeen tulemistä ja jäämistä.

Osaamisen viennin edistäminen

Suomalaiset korkeakoulut ovat kiinnostavia ja luotettavia yhteistyökumppaneita, jotka tekevät korkeatasoista ja eri osapuolia hyödyttävää kansainvälistä tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyötä. Korkeakoulutus ja osaaminen on kansallisesti merkittävä vientituote.

Monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen

Korkeakoulut toimivat aktiivisesti monikulttuurisen korkeakoulu yhteisön ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi. Maahanmuuttajataustaiset sekä Suomeen saapuvat ulkomaiset vaihto- ja tutkinto-opiskelijat, opettajat, tutkijat sekä muu korkeakoulujen ulkomainen henkilöstö ovat voimavara, joka tukee kotikansainvälistymistä. Maahanmuuttajataustaisten osuus korkeakoulutettavista vastaa heidän osuuttaan koko väestöstä.

Globaalin vastuun edistäminen

Suomalaiset korkeakoulut käyttävät tutkimustaan ja asiantuntemustaan globaalien ongelmien ratkaisemiseen ja kehitysmaiden oman osaamisen vahvistamiseen. Korkeakoulujen toiminta rakentuu eettisesti kestäväälle pohjalle ja tukee opiskelijoiden valmiuksia toimia globaalissa ympäristössä ja ymmärtää oman toiminnan globaaleja vaikutuksia.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian tavoitteet ja peruslinjaukset koskevat koko korkeakoululaitosta. Ammattikorkeakouluilla ja yliopistoilla on osin erilainen kansainvälistymisen profiili. Kansainvälistymisen muodot ja keinot vaihtelevat koulutus- ja tutkimusaloittein. Korkeakoulut määrittelevät kansainvälisen toiminnan painopisteensä osana kokonaisstrategioitaan kansallisen strategian tavoitteiden pohjalta. Korkeakoulut painottavat kansallisen strategian toimenpiteitä omien profiilinsa mukaisesti ja määrittelevät itse tärkeimmät strategiset kumppanuutensa.

Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian toteuttaminen edellyttää korkeakoulujen, useiden ministeriöiden, rahoittaja- ja tukiorganisaatioiden, elinkeinoelämän ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä. Konkreettisissa toimenpiteissä päähuomio on toimissa, joiden toimeenpanosta opetusministeriön hallinnonala on päävastuussa. Opetusministeriö edistää strategian tavoitteiden toteutumista paitsi kansallisissa yhteyksissä myös toimimalla aloitteellisesti Euroopan unionissa, OECD:ssä, Unescossa ja muissa korkeakoulujen kansainvälistä yhteistyötä ja verkottumista tukevissa järjestöissä.

Kansainvälistymisen haasteet ja mahdollisuudet

Suomen korkeakoulut ja tutkimus ovat kansainvälistyneet

Kansainvälistyminen on jo pitkään ollut Suomen tiede- ja korkeakoulupolitiikan päätavoitteita ja korkeakoulujen omien strategioiden ytimessä. Pitkäjänteiset panostukset korkeakoulutukseen sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan ovat johtaneet siihen, että maamme korkeakoulujen ja tutkimuksen taso on noussut ja kansainvälinen yhteistyö lisääntynyt. Suomi on menestynyt hyvin kansainvälisissä koulutuksen, tutkimuksen, teknologian ja innovaatiotoiminnan vertailuissa. Suomen korkeakoulujen ja tieteen kansainvälistymistä 1990-luvulta kuvaavat seuraavat havainnot:

- Suomessa on aiempaa enemmän merkittäviin kansainvälisiin tutkimus- ja osaamisverkostoihin kytkeytyneitä huippuluokan tutkijoita, tutkimusryhmiä ja laitoksia. Yliopistot ja Suomen Akatemiat ovat edistäneet huippututkimusta ja Suomen tieteen kansainvälistä näkyvyyttä omilla aloitteillaan. Asukasluvuun ja bruttokansantuotteeseen suhteutettuna Suomi on suurimpia tieteellisten julkaisujen tuottajia maailmassa.
- Suomi on ollut aktiivinen toimija eurooppalaisessa korkeakoulu- ja tutkimusyhteistyössä. Erasmus-koulutusohjelma on ollut Suomelle menestys. EU:n koulutusohjelmien kansallisesta toimeenpanosta vastaavasta Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskukselta CIMOsta on tullut kansainvälisesti tunnettu ja arvostettu yhteistyökumppani. Suomesta ulkomaille lähtevien vaihto-opiskelijoiden määrä on kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana kasvanut yli nelinkertai-

The situation is good in my view, but Finland has a high potential to establish an even more competitive higher education system.

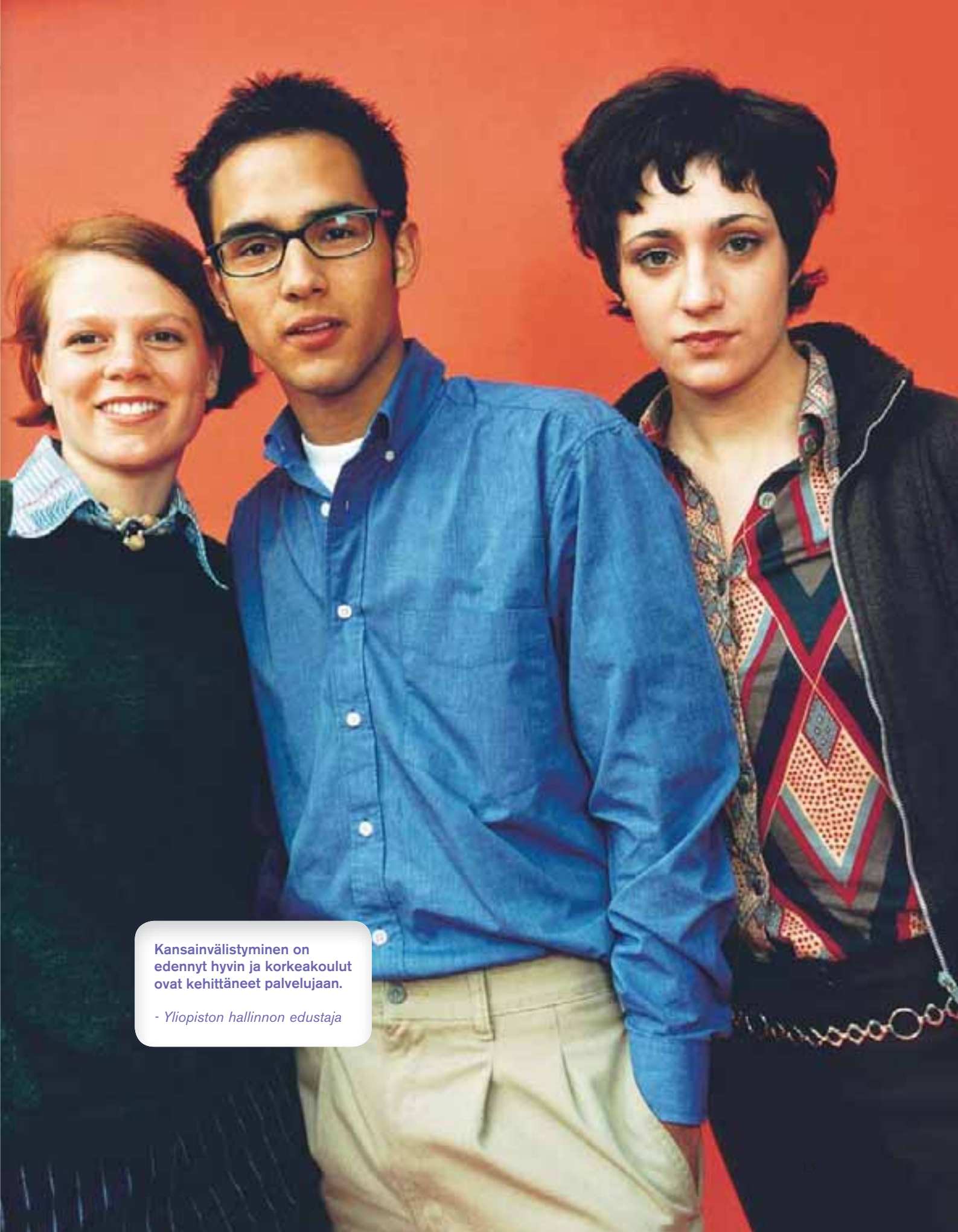
- Yliopistotutkija

Viimeisten 10-15 vuoden aikana on tapahtunut Suomessa merkittävää avartumista monikulttuurisuuden ja kansainvälistymisen alueella niin ajattelussa kuin asenteissakin.

- Yliopistotutkija

seksi. Erasmus-ohjelman opettajavaihdossa Suomi on kärkimaita. Euroopan unionin koulutus- ja tutkimusohjelmista on kanavoitunut suomalaisille toimijoille maksuosuuttamme enemmän rahoitusta. Suomalaisten tutkijoiden yhteisjulkaisujen määrä muiden EU-maiden tutkijoiden kanssa kaksinkertaistui vuosina 1995–2005.

- Suomen korkeakoulut ovat kiinnittyneet eurooppalaiseen yhteistoimintarakenteisiin. Korkeakoulumme ovat ensimmäisten joukossa toteuttaneet Bolognan prosessiin kuuluvat uudistukset, joilla tähdätään eurooppalaiseen korkeakoulualueeseen.
- Korkeakoulut osallistuvat aktiivisesti Nordplus-liikkuvuusohjelmiin, pohjoismaisten maisteriohjelmien rakentamiseen sekä tiivistyvään Pohjoismaiden tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön.
- Ulkomaisten opiskelijoiden kiinnostus korkeakoulujamme kohtaan on kasvanut. Ulkomaisten tieteellistä jatkotutkintoa suorittavien opiskelijoiden osuus on kasvanut kaikilla tieteenaloilla. Korkeakoulut ovat pääosin saavuttaneet vuosituhannen alussa asetetut ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määriä koskevat tavoitteet.

Kansainvälistyminen on edennyt hyvin ja korkeakoulut ovat kehittäneet palvelujaan.

- Yliopiston hallinnon edustaja

Suomalaisten korkeakoulujen substanssiosaaminen on keskimäärin hyvä, mutta toimimista kansainvälisessä toimintaympäristössä vasta harjoitellaan.

- Ammattikorkeakoulututkija

- Suomen menestyminen PISA-tutkimuksessa sekä kilpailukyky- ja innovaatiovertailuissa ovat lisänneet koulutuksemme ja tutkimuksemme näkyvyyttä maailmalla. Nousevat taloudet ja kehittyvät maat ovat osoittaneet kasvavaa kiinnostusta vahvistaa omaa koulutus- ja tutkimuskapasiteettiaan yhteistyössä suomalaisten toimijoiden kanssa.
- Korkeakoulut ovat lisänneet vieraskielistä tutkintoon johtavaa koulutusta. Englanninkielinen opetustarjonta on korkeakoulutuksemme kokoon nähden poikkeuksellisen laajaa.
- Korkeakoulut ovat tehostaneet kansainvälistymistä tukevaa yhteistyötään. Tästä ovat osoituksena mm. ammattikorkeakoulujen PINNET-verkosto, pääkaupunkiseudun HERA-yhteistyö sekä lukuisat muut valtakunnalliset, alueelliset ja paikalliset hankkeet.

Mutta kilpailijoihin verrattuna vähäinen kansainvälisyys on yhä heikkouksiamme

Saavutetusta edistyksestä huolimatta Suomen korkeakoulu- ja tutkimusjärjestelmän keskeisiä heikkouksia on edelleen kilpailijoihin verrattuna vähäinen kansainvälisyys. Suomi on rakentanut osaamistaan ja menestystään hyvin vahvasti omin voimin. Kansainvälistymiskehitys on ollut toimintaympäristön muutokseen ja globalisaation kehitykseen verrattuna hidasta ja joillakin aloilla kokonaan pysähtynyt. Menestymisemme kansain-

välisissä kilpailukykyä ja tietoyhteiskuntakehitystä arvioivissa vertailuissa on ollut laskusuunnassa. Uhkana on, että Suomen korkeakoulut menettävät asemiaan kiinnostavana yhteistyökumppanina.

- Suomi kuuluu aivovuodosta kärsivien OECD-maiden vähemmistöön. Suomesta muuttaa ulkomaille enemmän korkeasti koulutettuja kuin heitä muuttaa ulkomailta Suomeen.
- Olemme tutkijoiden, opettajien ja opiskelijoiden liikkuvuudessa jäljessä suuria tiedemaita, mutta myös pieniä kehittyneitä maita.
- Korkeakoulujemme henkilökunnassa on vähän ulkomaisia tutkijoita, opettajia ja henkilöitä, joilla on kansainvälinen koulutus- tai tutkimustausta.
- Opiskelijoiden kiinnostus suorittaa opintoja ulkomailla on vähentynyt. Yliopistojen opettajien ja tutkijoiden vierailut ulkomailla ovat useimmilla aloilla olleet laskussa vuosituhannen alusta lähtien.
- Suomessa asuvien ulkomaalaistaustaisten ihmisten osaamista ja kulttuurien tuntemusta ei ole osattu hyödyntää Suomen kulttuuria ja korkeakoululaitosta rikastavana voimavarana.
- Maahanmuuttajat suorittavat vähän korkeakoulututkintoja Suomessa. Maahanmuuttajien työttömyysaste on yli kaksinkertainen kantaväestön työttömyysasteeseen verrattuna.

I do not feel there is a place for me as a teacher or a professor at the university unless I speak Finnish very well.

- Yliopistotutkija

Kansainvälistymistä ei mielletä riittävän tärkeäksi henkilöstön keskuudessa.

- Ammattikorkeakoulun johto

- Kotimaisten kielten ja kulttuurin opetukseen ulkomaisille opiskelijoille ja henkilökunnalle ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota.
- Korkeakoulumme eivät ole päässeet mukaan nopeasti kasvaville koulutusmarkkinoille. Osaamisen vieni ja ammattimainen markkinointi ovat vasta alkuvaiheessa.
- Ulkomailla työskenteleviä suomalaisia tutkijoita ja asiantuntijoita ei ole riittävästi hyödynnetty Suomen tieteen ja korkeakoulutuksen edistämisessä.
- Suomi tunnetaan koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin panostavana maana, mutta Suomi ei profiloitu riittävästi aloitteentekijänä kansainvälisillä foorumeilla.
- Suomessa on vähän ulkomaisia suoria sijoituksia, ulkomaisten yritysten tutkimustoimintaa ja ulkomaista tutkimus- ja tuotekehitysrahoitusta.

Miksi kansainvälistyä?

Tieteen kansainvälisyyttä on pidetty itsestäänselvytenä. Viime vuosikymmenten suuria muutoksia ovat rajat ylittävän korkeakoulutuksen nopea lisääntyminen, korkeakoulujärjestelmien integraatio ja korkeakoulutuksen muotojen moninaistuminen. Kansainvälisyyden vaatimus koskee aiempaa enemmän kaikkia korkeakoulujen toimintoja. Sen hyötyjä voidaan tarkastella opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden, laitosten, yksittäisten kor-

keakoulujen ja koko järjestelmän sekä kansakunnan kannalta. Korkeakoululaitoksen ja tieteen kansainvälistyminen on tärkeää erityisesti seuraavista syistä:

- Omat henkiset ja taloudelliset voimavaramme ovat rajalliset ja merkittävä osa tarvitsemastamme tiedosta tuotetaan ulkomailla.
- Kansainvälinen yhteistyö on keino parantaa laatua, poistaa päällekkäisiä toimintoja ja koota kotimaisia ja ulkomaisia voimavaroja yhteisiin hankkeisiin. Oma huipputason osaaminen on välttämätöntä pyrittäessä vuorovaikutukseen johtavien globaalien keskustusten ja toimijoiden kanssa.
- Korkeakouluilla on keskeinen merkitys talouden ja yhteiskuntaelämän kansainvälistäjänä. Korkeakoulut vetävät puoleensa ulkomaista korkeasti koulutettua työvoimaa ja ulkomaisia investointeja. Verkottamalla kansainvälisesti korkeakoulut vahvistavat toimialueensa kehityspotentiaalia, yleistä osaamisen tasoa, resurssipohjaa, kilpailu- ja innovaatiokykyä sekä alueen elinkeinoelämän monipuolistumista.
- Suomalaisen kulttuurin vaaliminen ja edistäminen osana maailman kulttuurien moninaisuutta kuuluu sivistysvaltion koulutus- ja tutkimuslaitosten tehtäviin.

Kansainvälisyys ja kansainvälisen kehityksen tunteminen on pienen kansakunnan elinehto.

- Yliopistotutkija

- Kansainvälinen liikkuvuus antaa mahdollisuudet työskennellä ja verkostoitua oman alan huippujen kanssa, päästä osalliseksi heidän opetuksestaan ja hyödyntää korkealaatuisia infrastruktuureja sekä perehtyä uusiin tutkimusmenetelmiin, tutkimusaloihin ja ideoihin.
- Ulkomainen tutkija- ja opettajakunta tuo mukanaan uutta osaamista ja uusia vaikutteita korkeakoulujen toimintaan.
- Ulkomailla tapahtuva opiskelu ja työskentely parantavat liikkujan kielitaitoa ja työmarkkina-asemaa sekä lisäävät kulttuurien ja yhteiskuntien keskinäistä ymmärrystä.
- Monimuotoiseen kansainväliseen verkostoitumiseen liittyy suuri määrä hiljaista tietoa, joka on koulutuksen ja tieteen kehityksen sekä yhteiskuntien uusiutumisen kannalta välttämätöntä.
- Kansainvälistyminen edistää yksilön henkistä kasvua ja globaalin vastuun ymmärtämistä.
- Globaalien ongelmien ratkaiseminen edellyttää kansainvälistä yhteistyötä.
- Koulutuksen, tieteen ja teknologian globalisointumiseen osallistuminen ja siihen vaikuttaminen EU:ssa, OECD:ssä, Unescossa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla on Suomen taloudellisten ja kulttuuristen etujen mukaista.

Korkeakoulujen sekä koulutus- ja tieteenalojen välillä on merkittäviä eroja kansainvälistymisessä. Myös kansainvälistymisen esteet ja mahdollisuudet vaihtelevat. Korkeakouluyhteisön ja työelämän keskuudessa vallitsee kuitenkin yksimielisyys siitä, että korkeakoulumme eivät tarjoa opiskelijoille, tutkijoille, opettajille ja muulle henkilökunnalle aidosti kansainvälisiä ja monikulttuurisia toimintaympäristöjä.

Toimintaympäristö muuttuu ja kilpailu kovenee

Korkeakoulujen kansainvälinen toimintaympäristö muuttuu nopeasti. Suomalaisten korkeakoulujen on kilpailtava yhä kovemmin säilyttääkseen asemansa osaamisen ja uuden tiedon tuottajina, siirtäjinä ja hyödyntäjinä. Korkeakoulujen asemaan vaikuttavat erityisesti tiedon tuotannossa tapahtuneet muutokset, kansainvälinen osajakilpailu, demografiset muutokset, kansainvälistyvät työmarkkinat, opiskelijoiden ja tutkijoiden liikkuvuuden lisääntyminen, tietoon ja osaamiseen liittyvien politiikkojen painoarvon kasvu, meneillään oleva Euroopan laajuinen korkeakoululaitoksen modernisaatio sekä korkeakouluihin kohdistuvat odotukset globaalien ongelmien ratkaisemisessa.

- **Tutkimus- ja innovaatiotoiminta kansainvälistyy.** Tutkimustiedon tuottaminen ja laaja-alainen hyödyntäminen on entistä enemmän kollektiivinen ja kansainvälinen pyrkimys. Kymmenen

Kansainvälisyys on olennainen osa kaikilla elinkeinoaloilla, ja myös sivistyksen ja kulttuurin kannalta.

- Elinkeinoelämän edustaja

viimeksi kuluneen vuoden aikana kansainvälisenä yhteistyönä kirjoitettujen julkaisujen määrä koko maailmassa kolminkertaistui ja kansainvälisten patenttien osuus kaikista patenteista lähes kaksinkertaistui.

- **Kilpailu osaajista kiihtyy.** Kansainvälinen yhteistyö ja vuorovaikutus lisääntyvät, saavat uusia muotoja, tiivistyvät ja syvenevät. Tietoa ja uusia ideoita tuotetaan yhä enemmän globaaleissa verkostoissa. Korkeakoulut ovat kanavia globaaleihin verkostoihin. Valtiot ja alueet kilpailevat tutkimus- ja koulutusjärjestelmillään osaajien ja yritysten sijoittumisesta. Monikansalliset suuryritykset tekevät tutkimus- ja kehitystyötä aiempaa enemmän kotimaan ulkopuolella.
- **Nousevat taloudet.** Kansainvälistymisen suuntiin vaikuttaa entistä enemmän väkirikkaiden kehittyvien maiden kuten Kiinan ja Intian nopea taloudellinen kasvu ja kytkeytyminen osaksi maailmantaloutta. Teollinen tuotanto siirtyy pois OECD-alueelta. Myös palveluita ostetaan ja alihankintoja tehdään yhä enemmän nousevista talouksista. Maailmantalouden ja politiikan painopiste on siirtymässä Aasiaan. Kiina ja monet muut nopeasti kasvavat taloudet lisäävät panostuksiaan korkeakoulutukseen, tutkimukseen ja innovaatio-toimintaan. Suomen suhteellinen painoarvo korkeakoulu- ja tiedemaana vähenee.
- **Laadun merkitys korostuu.** Osaajakilpailussa menestyminen edellyttää, että tutkimus- ja inno-

vaatioympäristöt ovat korkealaatuisia ja kansainvälisesti tunnettuja. Laatu houkuttelee laatua. Korkealuokkainen opetus ja tutkimus vetävät puoleensa osaavia ihmisiä, tietoa, yrityksiä, sijoittajia ja juurruttavat näitä korkeakoulujen toiminta-alueille.

- **Työperäinen maahanmuutto.** Väestön ikääntyessä tarve houkutellessa työvoimaa ulkomailta kasvaa, ja kilpailu osaavista työntekijöistä kovenee. Tutkimus- ja kehitystyötä tekevän työvoiman osuus työvoiman kokonaismäärästä kasvaa. Monet maat ovat uudistaneet politiikkoja ja keinovalikoimia, joilla tähdätään tutkimus- ja kehitystyössä työskentelevien ja muiden korkeasti koulutettujen maahanmuuton edistämiseen. Suomessa työvoiman supistuminen alkaa aikaisemmin kuin kilpailijamaissa. Työperäisen maahanmuuton edistäminen ja Suomessa jo olevien maahanmuuttajien koulutus ovat kansainvälistymisen kiireellisiä tehtäviä.
- **Opiskelija-, tutkija- ja opettajakunnan rakenne on muuttunut.** Aikuisopiskelijoiden määrän lisääntymisen ja tutkija- ja opettajakunnan ikääntymisen vuoksi ulkomailla työskentelyn ja opiskelun järjestäminen on entistä haastavampaa.
- **Kansainvälisyyden perustaidot.** Toiminta kansainvälistyvässä työelämässä edellyttää kaikilta korkeakoulututkinnon suorittaneilta vuorovaikutustaitoja, hyvää kielitaitoa ja monipuolista kulttuurista osaamista.

- **Eurooppalainen tutkimus- ja korkeakoulupoliitikka.** Euroopan unioni, suuret tiedemaat ja kehittyvät taloudet ovat asettaneet kunnianhimoisia tavoitteita tutkimus- ja tuotekehitysinvestointien lisäämiselle. Euroopassa on meneillään laajamittainen korkeakoululaitoksen modernisaatio, johon vaikuttavat kilpailu parhaiden yhdysvaltalaisen yliopistojen kanssa ja nousevien tiedemaiden haaste. Euroopan unionin Lissabonin strategiassa on nostettu etualalle tietoon liittyvät politiikat. EU on asettanut tavoitteekseen osaamisen vapaan liikkuvuuden, jonka perustana ovat moderni korkeakoululaitos, tieteellinen huippuosaaminen, korkeatasoiset tutkimusinfrastruktuurit, tutkijoiden, opiskelijoiden ja korkeakoulujen henkilöstön liikkuvuus, tutkintojen vastavuoroinen tunnustaminen, avoimet ja kilpailukykyiset tutkijoiden työmarkkinat, osaamisen siirto ja hyödyntäminen sekä tiedon vapaa saatavuus ja avoimet innovaatioympäristöt.
- **Eurooppalaiset tutkimuksen ja korkeakoulujen uudet rakenteet.** Euroopassa on luotu viime vuosina useita uusia rakenteita ja käynnistetty aloitteita eurooppalaisen tutkimuksen, koulutuksen ja innovaatiotoiminnan vahvistamiseksi. Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutti (EIT) verkottaa korkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja yrityksiä osaamis- ja innovaatioyhteisöjen avulla. Euroopan tutkimusneuvosto (ERC) tukee eurooppalaisen perustutkimuksen laadun vahvistamista. Yhteiset teknologia-aloitteet (Joint Technology Initiatives, JTI) ovat yritysvetoisia yksityisen ja julkisen sektorin tutkimuskumppanuuksia. Kansallisten tutkimusrahoittajien ohjelmajohdosta yhteistyötä tukevat rahoittajien keskinäiset verkostohankkeet, mm. ERA-NET- ja artikla-169 -hankkeet.
- **Pohjoismainen yhteistyö** tarjoaa korkeakouluille uusia keinoja vahvistaa osaamistaan muun muassa NordForskin ja vuonna 2009 käynnistävän ilmasto-, energia- ja ympäristöalan pohjoismaisen huippututkimushankkeen kautta.
- **Opiskelijaliikkuvuus ja koulutusvienti.** Kansainvälinen opiskelijaliikkuvuus nelinkertaistui kolmessa vuosikymmenessä. Liikkuvien opiskelijoiden määrä kasvaa opiskelijoiden kokonaismäärää nopeammin. Korkeakoulutuksen kysyntä kasvaa nopeasti kehittyvässä maissa, joissa kotimainen tarjonta ei vastaa kysyntää. Koulutuspalveluiden kaupasta on tullut monille maille tärkeä vientituote. Perinteisen opiskelija- ja tutkijaliikkuvuuden rinnalle on syntynyt uusia muotoja kuten yliopistojen sivukampukset, franchising, ulkomainen tilauskoulutus, kahdenväliset koulutussopimukset, twinning, yhteistutkinnot, virtuaaliopetus ja yritysyliopistot.
- **Kansainväliset suositukset, ohjeet ja suuntaviivat.** Liikkuvuuden lisääntyminen on tehnyt tarpeelliseksi kansainvälisten ohjeiden ja normien asettamisen. Kansainvälisesti on jo hyväksytty ohjeistoa, jonka tarkoituksena on korkeakouluopiskelijoiden ja muiden osallisten suojele heikkolaatuista koulutustarjontaa ja virheellistä tietoa vastaan.

Suomessa ollaan liian varmoja siitä, että asiat osataan nimenomaan Suomessa tehdä hyvin. Euroopassa on monia väkiluvultaan pienempiä maita, joiden korkeakoulutus on tulevaisuudessa kilpailukykyisempää.

- Ammattikorkeakoulun hallinnon edustaja

- **Vertailut ja rankingit.** Kansainvälisillä vertailuilla ja erilaisilla ranking-listoilla on suuri koulutus- ja tiedepoliittinen merkitys. Ne vaikuttavat eri maiden korkeakoulujen kuvaan maailmalla. Ranking-listat ja niihin liittyvä Yhdysvaltojen ja Euroopan korkeakoulujärjestelmien vertailu ovat olleet myös Euroopan komission korkeakoulutiedonantojen ja kehittämissuositusten lähtökohtia. Monet teollisuusmaat ja kansainväliset järjestöt ovat käynnistäneet hankkeita, joiden tarkoituksena on kehittää vaihtoehtoja nykyään vaikutusvaltaisimmille, mutta monin tavoin puutteellisina pidetyille ranking-listoille.
- **Globaali vastuu.** Globalisaatio muuttaa taloutta ja yhteiskuntaa. Korkeakoulujen edellytetään osallistuvan perustehtäviensä puitteissa koko maailmaa koskevien ongelmien – kuten ilmastonmuutos, infektioaudit, köyhyys, luonnonvarojen rajallisuus, ihmisoikeusloukkaukset, sodat, terrorismi – analyysiin ja tieteellisesti perusteltujen ratkaisuvaihtoehtojen esittämiseen. Kehittäessään uusia kansainvälisen yhteistyön muotoja korkeakoulut joutuvat punnitsemaan aiempaa monipuolisemmin toimiansa maailmanlaajuisia vaikutuksia.
- **Kotimaisten kielten asema.** Englannin kielen valta-asema kaupan, tieteen ja korkeakoulutuksen kielenä on vahvistunut. Anglosaksisen kielialueen ulkopuolella on kiinnitetty kasvavaa huomiota kotimaisilla kielillä tapahtuvaan opetukseen ja julkaisemiseen. Tieteen, kulttuurin ja yhteiskunnan kehityksen kannalta on välttämätöntä turvata koko väestölle tutkimuspohjaisen tiedon saatavuus ja kulttuurisen kehityksen tuki.

Homogeenisen kulttuurin hymistelystä ja ihannoimisesta pitäisi päästä aitoon kansainvälisyyden, kielitaidon ja monikulttuurisuuden arvostamiseen ja merkityksen tunnistamiseen.

- Yliopistotutkija

Kansainvälistyminen ja korkeakoululaitoksen uudistus

Kansainvälistyminen on osa Suomen julkisen tutkimus-, innovaatio- ja korkeakoulujärjestelmän uudistusta. Valtioneuvosto on tehnyt tätä koskevat strategiset kehittämislinjaukset hallitusohjelmassa.

Korkeakoulujen toiminnan tulee olla korkealla kansainvälisellä tasolla, jotta ne voivat toimia kansainvälisessä yhteistyössä ja houkutella parhaita osaajia Suomesta ja ulkomailta. Meneillään on useita merkittäviä panostuksia ja uudistuksia, joiden avulla tähdätään entistä korkeatasoisempaan korkeakoululaitokseen ja laadukkaisiin tutkimusympäristöihin:

- Korkeakoulujen rakenteellisella kehittämisellä tiivistetään korkeakouluverkkoa nykyistä vahvempien ja laadukkaampien korkeakouluyksiköiden kehittämiseksi ja vahvistetaan korkeakoulujen profiloitumista. Rakenteellisella kehittämisellä pyritään siihen, että kaikki yksiköt muodostuvat riittävän monipuolisiksi ja kykenevät korkealaatuiseen toimintaan. Profiloitumalla vahvuusalueilleen korkeakoulut parantavat asemiaan uskottavana kansainvälisenä yhteistyökumppanina tutkimuksessa ja koulutuksessa.
- Yliopistolain uudistuksen tavoitteena on vahvistaa yliopistojen taloudellista ja hallinnollista asemaa, mikä antaa yliopistoille nykyistä joustavimmat edellytykset toimia kansainvälisessä toimintaympäristössä. Tutkintoon johtava tilauskoulutus ja EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille maksulliset ylempään korkeakoulututkintoon johtavat ohjelmat ovat korkeakoulujen kansainvälistymisen uusia välineitä.

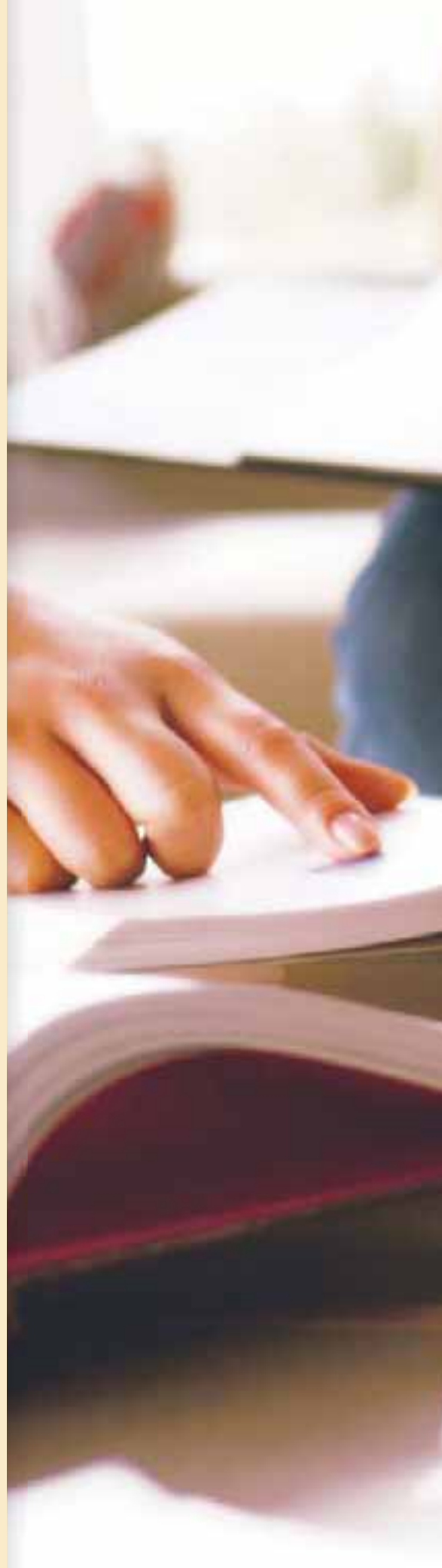
- Hallituksen tavoitteena on julkisen ja yksityisen t&k-rahoituksen nostaminen 4 prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2011 mennessä. Julkisen tutkimusrahoituksen lisäyksellä on keskeinen merkitys korkeakoulujen tutkimuksen vahvistamisessa.
- Kansainvälisesti kilpailukykyinen tutkimus edellyttää panostamista ajantasaisiin tutkimusinfrastruktuureihin. Kansallinen tutkimuksen infrastruktuurien kartoitus- ja kehittämishanke valmistui vuoden 2008 lopussa. Tiekartan ehdotukset käsittelevät sekä kansallisen että kansainvälisen tason tutkimusinfrastruktuureja ja niihin liittyviä tarpeita.
- Tutkijankoulutusta ja tutkijanuraa kehitetään opetusministeriön toimenpideohjelman (2007–2011) mukaisesti. Neliportaisen tutkijanuramallin avulla tutkijanurasta tehdään entistä läpinäkyvämpi ja ennakoitavampi. Tavoitteena on edistää kansallista ja kansainvälistä liikkuvuutta.
- Kansainvälisyyden edistäminen on tärkeä tavoite tutkimusta rahoittavien organisaatioiden toiminnassa. Suomen Akatemian ja Tekesin lisääntyvä rahoittajayhteistyö keskeisten Euroopan ja sen ulkopuolisten maiden kanssa luo edellytyksiä kansainvälisesti korkealaatuiselle tutkimukselle, tutkijakoulutukselle sekä houkutteleville tutkimusympäristöille.
- Strategisen huippuosaamisen keskittymät (SHOK) tarjoavat korkeakouluille, tutkimusyksiköille ja tutkimustuloksia hyödyntäville yrityksille uuden tavan tehdä tiivistä yhteistyötä keskenään. SHOK:t toimivat elinkeinoelämän ja yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta keskeisillä aloilla (energia ja ympäristö, metallituotteet ja koneenrakennus, metsäklusteri, terveys ja hyvinvointi sekä tieto- ja viestintäteollisuus ja palvelut). Klusteriperusteisen osaamiskeskusohjelman (OSKE) avulla kootaan eri alueiden osaamiskeskusten toimijat yhteistyöhön. Kansainvälistyminen on osaamiskeskusohjelman 2007–2013 painopiste.
- Valtioneuvosto antoi lokakuussa 2008 Eduskunnalle innovaatiopoliittisen selonteon. Valtioneuvoston strategisen perusvalinnan mukaan Suomen liittyminen ja asemoituminen globaaleihin osaamis- ja arvoverkostoihin edellyttää aktiivista osallisuutta ja vaikuttamista näihin verkostoihin, osaajien kansainvälistä liikkuvuutta sekä innovaatioympäristömme vetovoimaisuuden määrittämistä. Valtioneuvosto korostaa kehittämislinjauksissaan osaamisperustan vahvistamista, tutkijoiden ja opetushenkilöstön liikkuvuuden ja verkottumisen kannusteiden luomista sekä monikulttuurisuuden edistämistä.
- Valtioneuvosto hyväksyi lokakuussa 2006 periaatepäätöksenä maahanmuuttopoliittisen ohjelman, jossa on useita korkeakouluja koskevia tavoitteita ja politiikkalinjauksia. Ohjelman tavoite on edistää opiskelijoiden ja tutkijoiden maahanmuuttoa. Ohjelman seurannassa on kiinnitetty huomiota

työmarkkinoille ohjaavien tukitoimien, ulkomaisille opiskelijoille tarkoitettujen opinto-ohjelmien sekä suomen ja ruotsin kielen opetuksen kehittämiseen.

- Ulkoministeri asetti syyskuussa 2008 korkean tason valtuuskunnan Suomen maabrändin kehittämistyön johtoon. Valtuuskunnan tehtävänä on laatia perusta vahvan maakuvan luomiselle Suomen kansainvälisen kilpailukyvyyn parantamiseksi. Korkeatasoinen koulutusjärjestelmä on vaikuttanut merkittävästi Suomen myönteiseen kuvaan maailmalla. Korkeakoulujemme osaamisen tunnetuksi tekeminen ja markkinointi ovat oleellinen osa maakuvan kehittämistä.
- Tiede- ja teknologianeuvosto hyväksyi joulukuussa 2008 Linjaus2008-raportin. Sen mukaan kansainvälisen yhteistyön on oltava kiinteä osa tutkimus- ja innovaatiotoimintaa. Raportti korostaa, että yhteistyön tuloksellisuus edellyttää keskittymistä Suomen kannalta tärkeille tutkimusaloille ja maantieteellisille alueille. Tiede- ja teknologianeuvoston linjauksen mukaan kansainvälistymistä edistävien organisaatioiden on yhdessä valikoitava ja koordinoitava tukitoimiaan. Toimet on kohdennettava tarvelähtöisesti siten, että ne tukevat yhteistyön tiivistämistä kumppaneiden sijainnista riippumatta. Linjaus2008-raporttiin sisältyvässä rahoitussuunnitelmassa kansainvälistyminen on yliopistojen määrärahalisäysten keskeisiä käyttökohteita. Ammattikorkeakoulujen määrärahalisäykset kohdennetaan t&k-toiminnan rahoituksen vahvistamiseen.

1. Aidosti kansainvälinen korkeakouluyhteisö

Suomalainen korkeakoulutus antaa valmiudet työskennellä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Korkeakoulujen henkilöstön kansainvälinen kokemus ja kansainväliset yhteydet parantavat tutkimuksen ja opetuksen laatua sekä tukevat opiskelijoiden kansainvälistymistä. Korkeakoulut tarjoavat korkeatasoista vahvuusalueilleen keskittyvää vieras-kielistä opetusta sekä hyödyntävät aktiivisesti kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia erityisesti EU- ja pohjoismaisessa yhteistyössä. Ulkomaisten opettajien, tutkijoiden sekä tutkinto-opiskelijoiden määrä on noussut vuoteen 2015 mennessä merkittävästi ja korkeakoulut ovat aidosti kansainvälisiä opiskelu- ja työyhteisöjä.

Korkeakoulujen opetussuunnitelmatyössä ja sen kansallisessa linjauksessa tulisi ottaa huomioon kansainvälistymisen tärkeys. Ei voida vain sanoa, että pistäkää ne opiskelijanne ulkomaille ja opiskelijat miettivät hädissään, että mitä siellä tehdä tai mihin ne opinnot laittaa.

- Yliopiston hallinnon edustaja

Antakaa maahanmuuttajille mahdollisuus osallistua korkeakoulun strategian ja korkeakoulun itsensä kehittämiseen. On meilläkin hyviä ideoita ja hyvää tahtoa oman yliopiston kehittämiseksi, jos mahdollisuus annetaan.

- Yliopistotutkija

Verkko- ja virtuaaliopetus tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia, mutta kontaktia ja todellista tutustumista toiseen kulttuuriin ei saa unohtaa.

- Ammattikorkeakoulun opettaja

Opettajia tulisi kannustaa liikkuvuuteen ja henkilökohtaisten suhteiden luomiseen ulkomaisiin kollegoihin. Ilman näitä suhteita mitään ei tapahdu kummassakaan päässä.

- Ammattikorkeakoulun opettaja

Aidosti kansainvälisessä korkeakoulu yhteisössä kaikilla opiskelijoilla, opettajilla, tutkijoilla ja henkilökunnan jäsenillä on mahdollisuus saavuttaa valmiudet kansainväliseen yhteistyöhön ja osallistua korkeakoulun kansainväliseen toimintaan.

Opiskelijoiden kansainvälisiä valmiuksia vahvistetaan hyvin toteutetuilla liikkuvuusjaksoilla ulkomailla ja laadukkaalla kansainvälisiä elementtejä sisältävällä opetustarjonnalla kotimaassa. Kansainvälisten valmiuksien luominen otetaan järjestelmällisesti huomioon opintojen suunnittelussa kaikilla tasoilla. Opintojen eteneminen tavoiteajassa edellyttää opiskelijoiden kansainvälisten valmiuksien kehittämistä ja liikkuvuudelta suunnitelmallisuutta. Eri aloilla ja alueilla kansainvälistymisen tavat ja keinot vaihtelevat.

Opiskelijoiden liikkuvuutta lisätään nykyisestä. Korkeakoulut vastaavat liikkuvuuden laadusta ja muualla hankitun osaamisen tunnustamisesta. Opiskelijaliikkuvuuden peruslähtökohta on vähintään kolmen kuukauden mittainen vaihto-opiskelu tai harjoittelu. Vaihdon epätasapainoa ja alojen välisiä eroja korjataan täydentämällä perinteistä liikkuvuutta vaihtoehtoisilla muodoilla kuten virtuaaliliikkuvuudella, vierailuilla ja ryhmäliikkuvuudella. Kansainvälistymisen muodot ovat viime vuosina monella tapaa muuttuneet, ja lyhyet opinto- ja tutkimusjaksot ulkomailla ovat tärkeitä aikuisopiskelijoiden ja jatko-opiskelijoiden kansainvälistymistä lisääviä liikkuvuuden muotoja.

Ulkomaiset harjoittelujaksot ovat erityisen tärkeitä sekä ammattikorkeakouluissa että yliopistoissa aloilla, joilla perinteistä opiskelijavaihtoa on vähän.

Elinkeinoelämän ja sen verkostojen sitomista osaksi korkeakoulujen kansainvälisiä harjoittelukäytäntöjä voidaan hyödyntää nykyistä paremmin.

Tutkijoiden, opettajien ja muun henkilökunnan liikkuvuutta lisätään. Henkilöstön liikkuvuudella edistetään korkeakoulujen opetuksen ja tutkimuksen kansainvälistymistä, vaihto-opiskelun suosiota sekä yhteis- ja kaksoistutkintojen ja koulutusohjelmien kansainvälisten elementtien syntymistä. Liikkuvuus lisää myös valmiuksia työskennellä kansainvälisessä korkeakouluyhteisössä parantamalla muiden kulttuurien, uskontojen ja kielten arvostusta ja osaamista. Tutkijoiden, opettajien ja muun henkilöstön liikkuvuuden lisäämisen edellytykset ovat joustavat työjärjestelyt, urakehitysmahdollisuudet sekä korkeakoulujen johdon sitoutuminen tavoitteen saavuttamiseen. Ammattikorkeakoulujen opettajien liikkuvuutta voidaan lisätä merkittävästi aktiivisella osallistumisella kansainvälisiin opetus- tai t&k-yhteistyöprojekteihin.

Ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden, tutkijoiden ja opettajien määrää lisätään nykyisestä. Kansainvälinen opiskelijakunta ja henkilöstö ovat keskeinen tekijä suomalaisten korkeakouluyhteisöjen koti-kansainvälistymisessä. Korkeakoulujen vastuulla on yhteistyössä alueen muiden toimijoiden ja opiskelijajärjestöjen kanssa ulkomaisten opiskelijoiden, tutkijoiden ja opettajien integroiminen korkeakouluyhteisöön ja suomalaiseen yhteiskuntaan. Korkeakoulujen sisäisiä palveluita, hallintoa ja tiedotusta kehitetään niin, että ne mahdollistavat aidosti kansainvälisten opiskelu- ja työympäristöjen syntymisen.

Vieraskielinen opetus Suomessa tukee ulkomaisen työvoiman saatavuutta, mahdollistaa vastavuoroisen

opiskelijaliikkuvuuden ja tarjoaa suomalaisille opiskelijoille mahdollisuuden vieraskieliseen opiskeluun kotimaassa monikulttuurisessa ympäristössä. Vieraskielisen opetuksen laatua parannetaan edelleen kehittämällä aidosti kansainvälistä opetusta. Korkeakoulujen ja eri koulutusalojen välisellä yhteistyöllä sekä ulkomaisen henkilöstön ja monikulttuurisen opiskelijayhteisön avulla syntyy edellytyksiä kansainvälisesti laadukkaiden opintokokonaisuuksien järjestämiselle. Osallistuminen kansainväliseen opetustarjontaan sekä sen järjestämiseen edellyttää opiskelijoilta ja koko henkilöstöltä monikielisyttä ja kulttuurien tuntemusta.

Kansainvälisissä tutkinto-ohjelmissa lisätään työelämäyhteistyötä, millä parannetaan opiskelijoiden mahdollisuuksia sijoittua suomalaiseen työelämään. Uranäkymien kirkastaminen lisää kansainvälisten koulutusohjelmien houkuttelevuutta ja läpäisyä.

Korkeakoulujen kansainvälistymisen tulisi koskea kaikkia opiskelijoita ja henkilökunnan jäseniä. Usein strategiat koetaan vain johtotason ja päällikötason asioiksi, jotka eivät koske riviopettajaa.

- Ammattikorkeakoulun hallinnon edustaja

Liikkuvuuden tavoitteet 2015

Tavoite	2015 ¹		2007		
Ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä korkeakouluissa ²	20 000	7 %	11 303	3,7 %	
Ulkomaisten opiskelijoiden osuus tutkijakouluissa opiskelevista		20 %		15,8 %	
Ammattikorkeakoulujen opettaja- ja asiantuntijaliikkuvuus ³ (pitkä- ja lyhytkestoinen)	saapuvat	3000	47 %	1689	26,2 %
	lähtevät	4000	62 %	3252	50,4 %
Yliopistojen opettaja- ja tutkijaliikkuvuus ⁴ (pitkä- ja lyhytkestoinen)	saapuvat	4000	29 %	1733	12,7 %
	lähtevät	4000	29 %	1223	9 %
Ammattikorkeakoulujen opiskelija- ja harjoittelijaliikkuvuus ⁵ (pitkä- ja lyhytkestoinen)	saapuvat	8000	8 %	4418	3,7 %
	lähtevät	8000	8 %	7178	6,1 %
Yliopistojen opiskelija- ja harjoittelijaliikkuvuus ⁶ (pitkä- ja lyhytkestoinen)	saapuvat	8000	6 %	5214	3,8 %
	lähtevät	8000	6 %	5275	3,8 %

- 1 Suhteellisissa luvuissa opiskelijoita koskevien tavoitteiden 2015 perustana on arvio, että korkeakoulujen opiskelijamäärä vähentyy vuoteen 2015 mennessä yhteensä 25 000 opiskelijalla. Henkilökuntaa koskevien tavoitteiden vertailulukuna on vuoden 2007 tilanne.
- 2 Suhteellisissa osuuksissa vertailulukuna on kaikki perus- ja jatkotutkinto-opiskelijat korkeakouluissa.
- 3 Yli yhden viikon jaksot. Suhteellisissa osuuksissa vertailulukuna on päätoimisten opettajien ja t&k-henkilöstön lukumäärä.
- 4 Yli kahden viikon jaksot. Suhteellisissa osuuksissa vertailulukuna on opetus- ja tutkimushenkilökunnan henkilötyövuodet (kaikki rahoituslähteet pl. laskennallinen tuntiopetus ja tutkijakoulupaikat)

- 5 Amk-tutkinto- ja ylempi amk-tutkinto -opiskelijat. Yli yhden viikon jaksot. Suhteellisissa osuuksissa vertailulukuna ovat läsnäolevat amk-tutkinto- ja ylempi amk-tutkinto -opiskelijat.
- 6 Perustutkinto-opiskelijat. Yli yhden viikon jaksot. Yliopisto-opiskelijoiden lyhytkestoisen liikkuvuuden tilastointi on tällä hetkellä puutteellista. Suhteellisissa osuuksissa vertailulukuna on läsnäolevat perustutkinto-opiskelijat.

Toimenpiteet

1. Opetusministeriön johdolla perustetaan määräaikainen liikkuvuuden rahoitusohjelma vuosille 2010–2015. Ohjelman hallinnosta ja tiedotuksesta vastaa CIMO. Ohjelman kustannukset ovat 5 milj. euroa vuodessa, yhteensä 30 milj. ohjelman aikana.
2. Korkeakoulut sisällyttävät kaikkiin tutkintoihin kansainvälistymistä tukevan osion. Sen toteutuksesta sovitaan henkilökohtaisissa opintosuunnitelmissa. Kansainvälistymisosio suoritetaan liikkuvuusjaksolla tai laadukkaalla kansainvälisellä opetus-tarjonnalla. Korkeakoulut vahvistavat tarvittaessa alakohtaista ja alueellista yhteistyötä vieraskielisen opetuksen järjestämiseksi. Tutkintoon johtavaan koulutukseen ja sen osista muodostuvaan avoimeen korkeakouluopetukseen lisätään monimuotoista virtuaaliopetusta hyödyntävää kansainvälistä opintotarjontaa.
3. Korkeakoulut varaavat riittävät voimavarat opinto-ohjauspalveluihin, joilla tuetaan ulkomaisten ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden opintojen edistymistä. Korkeakoulut yhteistyössä opiskelijajärjestöjen kanssa järjestävät ulkomaisille vaihto- ja tutkinto-opiskelijoille sekä maahanmuuttajataustaisille opiskelijoille suunnattua neuvontaa ja tukea sekä kouluttavat tutoreita tukemaan opintoja ja vapaa-aikaa.
4. Korkeakoulut yhdenmukaistavat osaamisen tunnustamiskäytännöt niin, että ne ovat selvät ja yhdenmukaiset sekä kotimaisille että ulkomaisille opiskelijoille.
5. Vieraskielisen koulutuksen ja ohjauksen laadun parantamiseksi korkeakoulut panostavat korkeakouluopettajien täydennyskoulutuksessa kieli- ja kulttuurikoulutukseen sekä vieraalla kielellä opettamisen pedagogiikkaan. Korkeakoulut edellyttävät vieraskielistä opetusta antavilta opettajilta opetuskielen taidon osoittamista kielitutkinnolla tai muulla korkeakoulun määrittämällä tavalla.

2. Laadun ja vetovoiman lisääminen

Suomalaiset korkeakoulut ovat kansainvälisesti tunnettuja ja vetovoimaisia opiskelu-, tutkimus- ja työympäristöjä. Kansainvälisesti verkottuneet korkeakoulut tukevat yhteiskunnan kansainvälistymistä, kilpailukykyä ja hyvinvointia. Lahjakkaat ulkomaiset opiskelijat ja tutkijat valitsevat suomalaiset korkeakoulut laadukkaan koulutuksen ja tutkimuksen sekä suomalaisen työelämän tarjoamien mahdollisuuksien houkuttelemina. Toimivat palvelut tukevat Suomeen tulemistä ja jäämistä.

Open your doors before immigrants select other nations with open doors and better policies.

- Yliopistotutkija

Merkittävät tutkimusinfrastruktuurit ovat ulkomailla, ei Suomessa. Suomeenkin tarvittaisiin oma lippulaiva, jotta meidät tunnettaisiin myös tiedemaana eikä vain kännykkämaana.

- Elinkeinoelämän edustaja

Yksittäiset korkeakoulut ovat usein liian pieniä merkittäviin kansainvälisiin hankkeisiin, joten yhteistyötä ja liittoutumista tarvitaan.

- Ammattikorkeakoulututkija

Korkeatasoinen tutkimus ja osaaminen, laadukas perus- ja jatkokoulutus sekä kilpailukykyiset koulutus- ja tutkimusympäristöt luovat perustan kansainväliselle vuorovaikutukselle sekä osaajien houkuttelemiselle. Lisääntyvä kilpailu korkealaatuisen tiedon ja huippuosaamisen tuottajista tuo uusia haasteita tutkimus- ja koulutusympäristöille sekä innovaatio toiminnan ja henkilöstöpolitiikan kehittämiseksi. Korkeakoulujen houkuttelevuuden kannalta keskeistä on myös kehittää Suomeen saapumista ja integroitumista tukevia palveluja.

Korkeatasoinen koulutus perustuu laadukkaalle tutkimukselle, jota syntyy kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä. Tutkimushankkeet toteutetaan yhä laajemmin kansainvälisessä yhteistyössä ja edellyttävät uusia yhteiskäyttöisiä, tehokkaita infrastruktuureja sekä informaatioteknologian hyödyntämistä. Vahvat infrastruktuurit ovat myös keskeinen kilpailutekijä kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä ja tutkijakoulutuksessa. Valtioneuvoston Eduskunnalle antaman innovaatiopoliittisen selonteon mukaisena tavoitteena on, että Suomessa on laadukkaan korkeakoululaitoksen ohella maailmanluokan tutkimusinfrastruktuureja ja tutkimusympäristöjä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää yhteistyön tehostamista niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla sekä merkittäviä panostuksia infrastruktuurien perustamiseen ja infrastruktuurien jatkuvaan ylläpitoon. Euroopan tason infrastruktuureita rakennetaan parhaillaan osana ESFRI -tiekarttahanketta (European Strategy Forum on Research Infrastructures). Kansallisessa tutkimusinfrastruktuurikartoituksessa annettiin joulukuussa 2008 ehdotukset kansallisten

tutkimusinfrastruktuurien kehittämiseksi ja kansainvälisiin infrastruktuureihin osallistumiseksi.

Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyön roolia alueen elinkeinoelämän ja korkeakoulun kansainvälistymisessä vahvistetaan ja t&rk-hankkeita rakennetaan kansainvälisessä yhteistyössä. Tutkimus- ja kehitystyön roolia voidaan vahvistaa erityisesti tutkimustulosten hyödyntämisessä ja osaamisen siirrossa korkeakoulujen ja työelämän välillä. Riittävän suuren ja laadukkaiden hankkeiden luomiseksi tarvitaan korkeakoulujen yhteistyötä.

Tutkimus- ja kehitystyötä ja innovaatiotoimintaa tukevat palvelut ovat osa tutkimusympäristöjen laatua ja houkuttavuutta. Palveluiden (kuten informaatio-, rahoitus- sekä innovaatio- ja yritys yhteistyöhön liittyvät palvelut) ja osaamisen kehittäminen ja hyödyntäminen yhteistyössä vahvistaa suomalaisten korkeakoulujen ja yritysten mahdollisuuksia verkostoitua ja toimia kansainvälisessä yhteistyössä.

Suomalaiseen työ- ja elinympäristöön integroitumista tukevilla toimilla on tärkeä merkitys houkuttelevuuden lisäämisessä. Tämä edellyttää maahantulon ja maassa oleskeluun liittyvien lupien ja käytäntöjen kehittämistä sekä asettautumista tukevia palveluita, jotka huomioivat saapuvien yksilölliset tarpeet. Asunnon saaminen, lasten koulunkäynnin ja päivähoiton järjestäminen, puolison työnsaannin tukeminen sekä terveydenhuoltopalveluihin pääsy on oltava joustavasti ja tulijoiden tarpeiden mukaan järjestettävissä. Käytännön asioiden hoidossa avustaminen helpottaa arjen jäsentymistä ja nopeuttaa opiskeluun tai opetus- ja tutkimustyöhön syventymistä. Maahanmuuttavien määrän kasvaminen tavoitteiden

**Internationella meriter bör
prioriteras vid tjänstetillsättningar.**

- *Tutkimusorganisaation edustaja*

mukaisesti edellyttää maahan tuloa ja asettautumista tukevien palveluiden kehittämistä ja niistä tiedottamista myös korkeakouluissa. Palveluiden rakentamisessa korkeakoulujen ja muiden toimijoiden alueellinen yhteistyö ja toimien koordinointi on tarpeen laadun takaamiseksi ja voimavarojen säästämiseksi.

Kansainvälisyyden suunnitelmallinen huomioon ottaminen korkeakoulujen henkilöstöpolitiikassa vahvistaa kansainvälistymistä. Henkilökunnan ja opiskelijoiden rekrytointikäytäntöjen on tuettava ulkomaalaisten hakeutumista suomalaisiin korkeakouluihin. Ruohonjuuritason verkostojen tehokas hyödyntäminen koko korkeakoulun tasolla edistää osaajien houkuttelua Suomeen. Valmisteilla olevan yliopistolain muutoksen jälkeen yliopistoilla on entistä suurempi vapaus päättää omasta henkilöstöpolitiikastaan. Muutos parantaa yliopistojen kilpailukykyä rekrytoida niin kotimaista kuin ulkomaista osaavaa henkilöstöä.

Euroopan komissio on antanut vuonna 2005 tutkijoiden eurooppalaisen peruskirjan ja säännösten tutkijoiden työhönotosta. Tavoitteena on edistää tutkijanuran houkuttelevuutta Euroopassa. Peruskirjan tutkijoita koskevat periaatteet määrittelevät muun muassa tutkijan vapautta, etiikkaa, ammatillista vastuullisuutta sekä oikeudellisia ja sopimusvelvoitteita. Työnantajia ja rahoittajia koskevat periaatteet käsittelevät syrjimättömyyttä, tutkimusolosuhteiden suotuisuutta, työsuhteen vakautta, liikkuvuuden arvostamista ja arviointijärjestelmiä. Tutkijoiden työhönoton säännöstössä todetaan, että työhönottomenettelyn tulisi olla tehokas ja läpinäkyvä. Säännöstössä korostetaan liikkuvuuden kautta saadun ja muissa

organisaatioissa hankitun kokemuksen tunnustamista työhönotossa.

Opiskelijavalintoja kehitetään siten, että koulutukseen valikoituu motivoituneita ja kielitaitoisia opiskelijoita, joilla on riittävät edellytykset korkeakouluopinnoissa menestymiseen. Opiskelijavalintaprosessin sujuvuus ja tehokkuus on tärkeä korkeakoulujen vetovoimaan vaikuttava tekijä. Korkeakoulujen tulisi hyödyntää jo olemassa olevia kansainvälisesti tunnustettuja testejä. Maksullisten kokeiden käyttö mahdollistuu uuden yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muutosten astuttua voimaan. Korkeakoulut ovat vastuussa opiskelijavalinnoista ja koulutuksensa markkinoinnista.

Kilpailtaessa lahjakkaista ulkomaisista opiskelijoista ja tutkijoista taloudelliset mahdollisuudet opiskeluun ja työskentelyyn ovat korkeakoulujen laadun, tunnettuuden ja opintotarjonnan ohella merkittävä tekijä. Vetovoiman parantamiseksi hyödynnetään nykyisiä rahoitusinstrumentteja ja niiden rahoitusta lisätään. Suomen Akatemian ja Tekesin yhteinen Finland Distinguished Professor Programme (FiDiPro) -rahoitusohjelma antaa korkeakouluille ja tutkimuslaitoksille mahdollisuuden palkata määräaikaaisesti ulkomaisia – tai pitkään ulkomailla toimineita suomalaisia – huippututkijoita tekemään ja edistämään tutkimustyötä Suomessa. Fulbright Centerin ohjelmat ovat puolestaan keskeisiä transatlanttisen vaihdon ja Suomen ja Pohjois-Amerikan välisen akateemisen yhteistyön välineitä.

Toimenpiteet

6. Korkeakoulut vahvistavat omia ja yhteistyössä valtakunnallisen tason tutkimusinfrastruktuureja sekä osallistuvat aktiivisesti kansainvälisten infrastruktuurien käyttöön ja kehittämiseen kansallisen tiekartan pohjalta. Euroopan tason tutkimusinfrastruktuurien kehittämisessä pyritään ottamaan johtava asema joillain aloilla, joilla Suomessa on kansainvälisesti tunnustettua osaamista. Opetusministeriö ja Suomen Akatemia vastaavat omalta osaltaan infrastruktuurien perustamiskustannuksista, ylläpidosta ja osallistumiskustannuksista tiekartasta tehtävien päätösten pohjalta.
7. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut lisäävät keskinäistä yhteistyötä strategisesti merkittävässä tutkimus- ja kehitystoiminnassa ja varmistavat hallinto-, asiantuntija- ja innovaatiopalveluiden tarkoituksenmukaisen ja tehokkaan käytön alueellisella ja kansallisella tasolla. Opetusministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö käynnistävät valtakunnallisen ESR-kehittämisohjelman Osaamisklustereiden kasvu ja kansainvälistyminen, jossa opetusministeriö painottaa erityisesti ammattikorkeakoulujen valmiuksia osallistua kansainväliseen tutkimus- ja kehitystoimintaan.
8. Korkeakoulut varmistavat, että niiden strategisilla tutkimuksen ja osaamisen alueilla on riittävästi ulkomaisia huippututkijoita. Korkeakoulut noudattavat tutkijoiden eurooppalaisessa peruskirjassa ja säännöstössä tutkijoiden työhönotosta esitettyjä periaatteita. Suomen Akatemia ja Tekes laajentavat FiDiPro -ohjelmaa sisällöllisesti ja rahoituksellisesti niin, että ohjelma tukee entistä monipuolisemmin korkeakoulujen kansainvälistymistä.
9. Korkeakoulut vastaavat yhdessä alueensa viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa siitä, että niihin saapuvat ulkomaalaiset saavat keskitetysti tietoa Suomeen asettumiseen tarvittavista palveluista kuten asumisesta, terveydenhoidosta ja työllistymismahdollisuuksista. Tiedottamisessa ja ohjauksessa otetaan huomioon ulkomaalaisten ja heidän perheidensä yksilölliset tarpeet. Korkeakoulut kartoittavat alueensa palvelutasoa ja toimivat aktiivisesti yhteistyössä viranomaisten ja alueen muiden toimijoiden kanssa puutteiden korjaamiseksi.
10. Korkeakoulut kehittävät opiskelijavalintaprosesseja ulkomaisten ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden rekrytoinnin tehostamiseksi. Korkeakoulut hyödyntävät kansainvälisiä, standardoituja kokeita ulkomaisten opiskelijoiden valinnassa. Opetusministeriö, Opetushallitus ja korkeakoulut kehittävät valtakunnallisia opiskelijavalintajärjestelmiä ja -palveluja vieraskielisten opiskelijoiden valinnan tueksi.
11. Opetusministeriö lisää Fulbright Centerin vuotuista toiminta-avustusta 50 prosentilla vuoden 2010 alusta lähtien. Lisäpanostuksilla Fulbright Centerin rahoitusta suunnataan aiempaa enemmän lahjakkaiden nuorten tutkijoiden tukemiseen, korkeakoulujen opetusyhteistyöhön ja amerikkalaisten huippututkijoiden kutsumiseen Suomeen.

3. Osaamisen vienti

Suomalaiset korkeakoulut ovat kiinnostavia ja luotettavia yhteistyökumppaneita, jotka tekevät korkeatasoista ja eri osapuolia hyödyttävää kansainvälistä tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyötä. Korkeakoulutus ja osaaminen on kansallisesti merkittävä vientituote.

Suomalaiset korkeakoulut, tutkijat ja opettajat tekevät aktiivista yhteistyötä maailman johtavien korkeakoulu- ja tiedemaiden korkeakoulujen ja tutkimusorganisaatioiden kanssa. Korkeakoulut ovat myös rakentaneet molempia osapuolia hyödyttäviä yhteistyösuhteita nousevien tiedemaiden ja kehittyvien maiden kanssa.

Suomalaisissa korkeakouluissa on korkealaatuista osaamista, jonka tunnetuksi tekemisellä yhteistyömahdollisuudet parhaiden kansainvälisten korkeakoulujen kanssa kasvavat. Korkeakouluilla on myös aiempaa paremmat mahdollisuudet ja lainsäädännöll-

Lack of advertising! Finland has excellent education levels, world-class researchers, businesses, and products, yet who knows this outside of Finland?

- Yliopisto-opiskelija

Markkinoinnin tulee olla realistista ja pohjautua suomalaisen koulutuksen todellisiin vahvuuksiin.

- Kansalaisjärjestön edustaja

liset edellytykset hyödyntää osaamistaan kaupallisesti ja kansainvälisesti. Monissa Aasian kasvavissa talouksissa, Lähi-idän maissa ja Latinalaisessa Amerikassa kotimainen tarjonta ei riitä vastaamaan kasvavaan korkeakoulutuksen kysyntään. Pisa-tutkimukseen ja muihin vertailumenestyksiin liittyvä hyvä maine on suureksi osaksi hyödyntämättä.

Tavoitteena on, että korkeakoulujen osaamisen ja koulutuksen viennistä tulee kansallisesti merkittävä vientituote ja osa suomalaista viennin edistämistä. Osaamisen viennillä voidaan tukea koko korkeakouluyhteisön kansainvälistymistä, kansainvälistä verkottumista sekä Suomen ja suomalaisten korkeakoulujen näkyvyyttä maailmalla. Osaamisen viennin ja uudenlaisten koulutusyhteistyön muotojen kehittäminen merkitsee opiskelijan ja kuluttajan näkökulman vahvistumista korkeakoulujen toiminnassa.

Korkeakouluilla itsellään on keskeinen rooli osaamisensa markkinoinnissa. Maksullisesta toiminnasta saatavat lisätulot ovat kannustimia markkinoinnin tehostamiseen. Koulutuspalvelujen kehittämisen on pohjauduttava korkeakoulujen realistiseen analyysiin siitä, millaisille koulutuspalveluille on kysyntää lähivuosina, mitkä ovat päämarkkina-alueet ja millaiset tuotteet ja yhteistyömuodot luontevimmin sopivat suomalaisille korkeakouluille. Rajat ylittävään korkeakoulutukseen ja koulutusvientiin liittyvää tutkimus- ja selvitystyötä on lisättävä. Suomen korkeakoulut ovat maailmalla pieniä toimijoita. Korkeakoulujen yhteismarkkinoinnilla ja osaamisen kehittämällä yhteistyössä voidaan saavuttaa lisäarvoa. Korkeakoulutuksen vientitoiminnan kehittäminen edellyttää myös yhteistyötä vientiorganisaatioiden ja

yritysten kanssa sekä markkinointi- ja vientiosaamisen vahvistamista korkeakouluissa.

Osaamisen tunnetuksi tekemisen ja viennin edellytys on riittävä perustieto suomalaisesta korkeakoulujärjestelmästä ja sen tarjoamista mahdollisuuksista. Tämän tiedon kansainvälistä saatavuutta parannetaan. Viranomaisten vastuulla on huolehtia suomalaista koulutus- ja tutkimusjärjestelmää koskevan perustiedon saatavuudesta ja ajantasaisuudesta. CIMOn osaaminen ja tehtävät painottuvat erityisesti liikkuvuuden edistämiseen kansallisten ja kansainvälisten ohjelmien avulla sekä koulutusmahdollisuuksista tiedottamiseen.

Ulkomailla asuvien suomalaisten korkeasti koulutettujen henkilöiden osaaminen, maatuntemus sekä verkostoituminen voivat merkittävästi tukea kansainvälistymistä ja lisätä Suomen tunnettua. Ulkomailla jo toimivat julkiset ja yksityiset organisaatiot tarjoavat korkeakouluille yhteistyön mahdollisuuksia suomalaisten korkeakoulujen näkyvyyden lisäämisessä sekä verkostojen luomisessa. Monilla korkeakouluilla on verkostoja ulkomaille elinkeinoelämän kautta. Etenkin nousevissa tiede- ja talousmaissa läsnä olevia suomalaistaustaisia yrityksiä voidaan hyödyntää aikaisempaa enemmän kontaktien luomisessa sekä opiskelijoiden ja henkilökunnan työelämäjaksojen kohteina.

Kilpailu parhaista osaajista ja laadukkaista yhteistyökumppaneista korostaa tarvetta kehittää joustavia sopimus- ja yhteistyömenettelyjä. Tärkeintä on sopia suoraan toimijoiden välillä yhteistyön tavoitteista, sisällöstä, toimintatavoista ja rahoituksesta. Monissa maissa korkeakouluyhteistyön edellytyksenä on kui-

Koulutusviennin osalta tarvitaan hallinnonalat ylittävää yhteistyötä ja olemassaolevien vienninedistämistahojen aktivointia.

- Yliopiston hallinnon edustaja

tenkin - organisaatioiden välisen tahdonilmauksen lisäksi - yhteistyöpöytäkirjalla tai muulla tavalla ilmaistu ministeriötason tuki. Opetusministeriö huolehtii joustavin ja kulloiseenkin tilanteeseen sopivin yhteistyöasiakirjain siitä, että Suomen korkeakouluilla on edellytykset menestyä kovenevassa kansainvälisessä kilpailussa.

Korkeakoulujen kansainvälisen yhteistyön ja tunnettuuden kehittämistä tukevat myös opetusministeriön valmistelemat yksittäisiin maihin tai alueisiin kohdistuvat toimintaohjelmat ja strategia-asiakirjat. Näistä tärkeimpiä ovat olleet vuonna 2007 päättynyt Venäjä-ohjelma ja vuonna 2006 valmistunut Aasia-toimintaohjelma, jonka toimeenpanoa jatketaan. Aasia-ohjelman toimeenpanoon liittyy läsnäolospelvitys, jonka perusteella opetusministeriö lähettää vuoden 2009 alussa Shanghain innovaatiokeskukseen korkeakoulujen Kiina-yhteistyötä avustavan erityisasiantuntijan. Kaksivuotisen pilottivaiheen aikana arvioidaan toimintamallin tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus.

Maamme maantieteellisen sijainnin huomioiden Venäjän kasvava rooli markkina-alueena ja suurena kulttuuri- ja tiedemaana edellyttää erityishuomiota. Hallitusohjelmassa on sitouduttu Venäjä-osaamisen edistämiseen. Monet ammattikorkeakoulut ja yliopistot ovat ottaneet Venäjä-yhteistyön yhdeksi kansainvälisen toiminnan painoalaksi. Suomen korkeakouluissa on hyvä perusta Venäjä-osaamiselle. Vuonna 1996 perustetusta Aleksanteri-instituutista on tullut nopeasti näkyvä Venäjä-tutkimuksen ja -asiantuntemuksen keskus. Cross-Border University on ollut merkittävä avaus koulutusyhteistyön alueel-

la. Huolimatta useiden korkeakoulujen lisääntyneestä Venäjä-yhteistyöstä ja Venäjää koskevasta tutkimuksesta ja opetuksesta, Suomen panostus Venäjä-yhteistyöhön ja Venäjä-osaamiseen on vielä riittämätöntä.

Kaupallisen rajat ylittävän koulutustoiminnan lisääntyminen edellyttää koulutuksen tarjoajilta vastuullisuutta ja toimia koulutuksen laadun varmistamiseksi. OECD ja Unesco hyväksyivät vuonna 2005 yhteiset suuntaviivat rajat ylittävän korkeakoulutuksen laadun varmistuksesta. Suuntaviivat kattavat kaikki liikkuvuuden muodot. Ne sisältävät suosituksia, jotka koskevat sekä palveluiden tarjoajien kotimaita että palveluja vastaanottavia maita. Rajat ylittävän korkeakoulutuksen uudet muodot ovat tulevaisuudessa merkittävä osa suomalaisten korkeakoulujen kansainvälistä toimintaa. On mahdollista, että myös ulkomaiset toimijat alkavat markkinoida laajamittaisemmin koulutuspalvelujaan Suomessa. OECD:n ja Unescon suositusten pohjalta voidaan kehittää kansainvälistymistä ja koulutuspalveluiden laatua edistävä työväline suomalaisten toimijoiden käyttöön.

Toimenpiteet

12. Korkeakoulujen koulutusviennin tukemiseksi opetusministeriö asettaa poikkihallinnollisen työryhmän valmistelemaan kehittämisohjelmaa, jolla tuetaan korkeakoulujen sekä vientiorganisaatioiden ja yritysten verkottumista ja koulutusviennin rakenteiden ja tietoperustan vahvistamista.
13. CIMO, Suomen Akatemia ja Tekes vastaavat Suomen korkeakoulu- ja tutkimusjärjestelmää ja opiskelumahdollisuuksia koskevan tiedon saatavuudesta kehittämällä verkkopohjaisia palveluitaan huomioiden muiden toimijoiden tarjonnan. Verkkopalveluilla tuetaan myös ulkomaisten opiskelijoiden, tutkijoiden ja muun henkilökunnan maahan asettumista sekä suomalaisten liikkuvuutta ulkomaille. Suomen tieteen ja teknologian tietopalvelu Research.fi tukee kansainvälistymistä tarjoamalla ajantasaista Suomen tiedettä, teknologiaa ja innovaatiotoimintaa kuvaavaa tietoa.
14. Korkeakoulut, CIMO ja Suomen Akatemia panostavat ulkomaalaistaustaisten opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden alumnitoiminnan kehittämiseen. Suomea tuntevia asiantuntijoita hyödynnetään suomalaisten korkeakoulujen näkyvyyden lisäämisessä. Alumnitoiminnalla tarjotaan informaatio- ja vaikutuskanava myös ulkomailta asuville suomalaisille tutkijoille ja asiantuntijoille.
15. Ammattikorkeakoulut ja yliopistot laativat yhteistyössä Korkeakoulujen arviointineuvoston ja Opetushallituksen kanssa vuoteen 2010 mennessä Unescon ja OECD:n suuntaviivojen pohjalta rajat ylittävän korkeakoulutuksen laatusuosituksen suomalaisille toimijoille.
16. Opetusministeriö edistää korkeakoulujen yhteistyöverkostojen rakentamista nousevien talouksien ja kehitysmaiden kanssa valtiollisten viranomaisten välisten yhteistyöpöytäkirjojen ja muiden joustavien järjestelyjen avulla. Suomen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen läsnäoloa ja näkyvyyttä ulkomailta lisätään tukeutumalla Suomen ulkomaanedustuksen, kulttuuri- ja tiedeinstituuttien, FinNode-verkoston ja muiden jo paikalla olevien julkisten ja yksityisten organisaatioiden asiantuntemukseen ja eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön.
17. Cross-Border University (CBU) -hankkeesta ja sen kanssa yhteistyössä toimivasta Barents Cross Border University -hankkeesta kehitetään kansainvälisesti tunnettu ja vetovoimainen konsepti. Itä-Suomen yliopisto perustaa CBU-yksikön vuoteen 2012 mennessä. CBU laajentaa toimintaansa tutkijankoulutukseen sekä tutkimus- ja innovaatioyhteistyöhön.
18. Aleksanteri-instituuttia kehitetään valtakunnallisena Venäjän tutkimuksen ja Venäjä-osaamisen laitoksena lokakuussa 2009 valmistuvan kansainvälisen arvioinnin pohjalta.
19. Opetusministeriö lisää Suomen ja Venäjän opiskelijavaihto-ohjelman (FIRST) rahoitusta 500 000 euroon vuodessa.

4. Monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen

Korkeakoulut toimivat aktiivisesti monikulttuurisen korkeakouluyhteisön ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi. Maahanmuuttajataustaiset sekä Suomeen saapuvat ulkomaiset vaihto- ja tutkinto-opiskelijat, opettajat, tutkijat sekä muu korkeakoulujen ulkomainen henkilöstö ovat voimavara, joka tukee kotikansainvälistymistä. Maahanmuuttajataustaisten osuus korkeakoulutettavista vastaa heidän osuuttaan koko väestöstä.

Korkeakoulut tukevat Suomen kehitystä monikulttuuriseksi yhteiskunnaksi, joka tarjoaa mahdollisuuksia kulttuurienväliseen vuorovaikutukseen, jossa eri väestöryhmien väliset suhteet ovat tasapainoiset ja eri sosiaaliset ryhmät voivat elää yhdenvertaisissa olosuhteissa. Ulkomaan kansalaisten ja Suomen kansalaisuuden saaneiden maahanmuuttajataustaisten¹⁾ määrän lisääntyminen näkyy yhteiskunnan kielellisenä ja kulttuurisena monimuotoistumisena. Perhesiteisiin perustuva

1) Maahanmuuttajataustainen viittaa tässä yhteydessä ensimmäisen polven maahanmuuttajiin, jotka ovat tulleet maahan ensisijaisesti muusta syystä kuin opiskelun tai lyhytkestoisen työskentelyn vuoksi. Lisäksi maahanmuuttajataustaisella viitataan toisen ja jopa kolmannen polven maahanmuuttajiin, jotka muodostavat joltakin osin valtaväestöstä poikkeavan ryhmän.

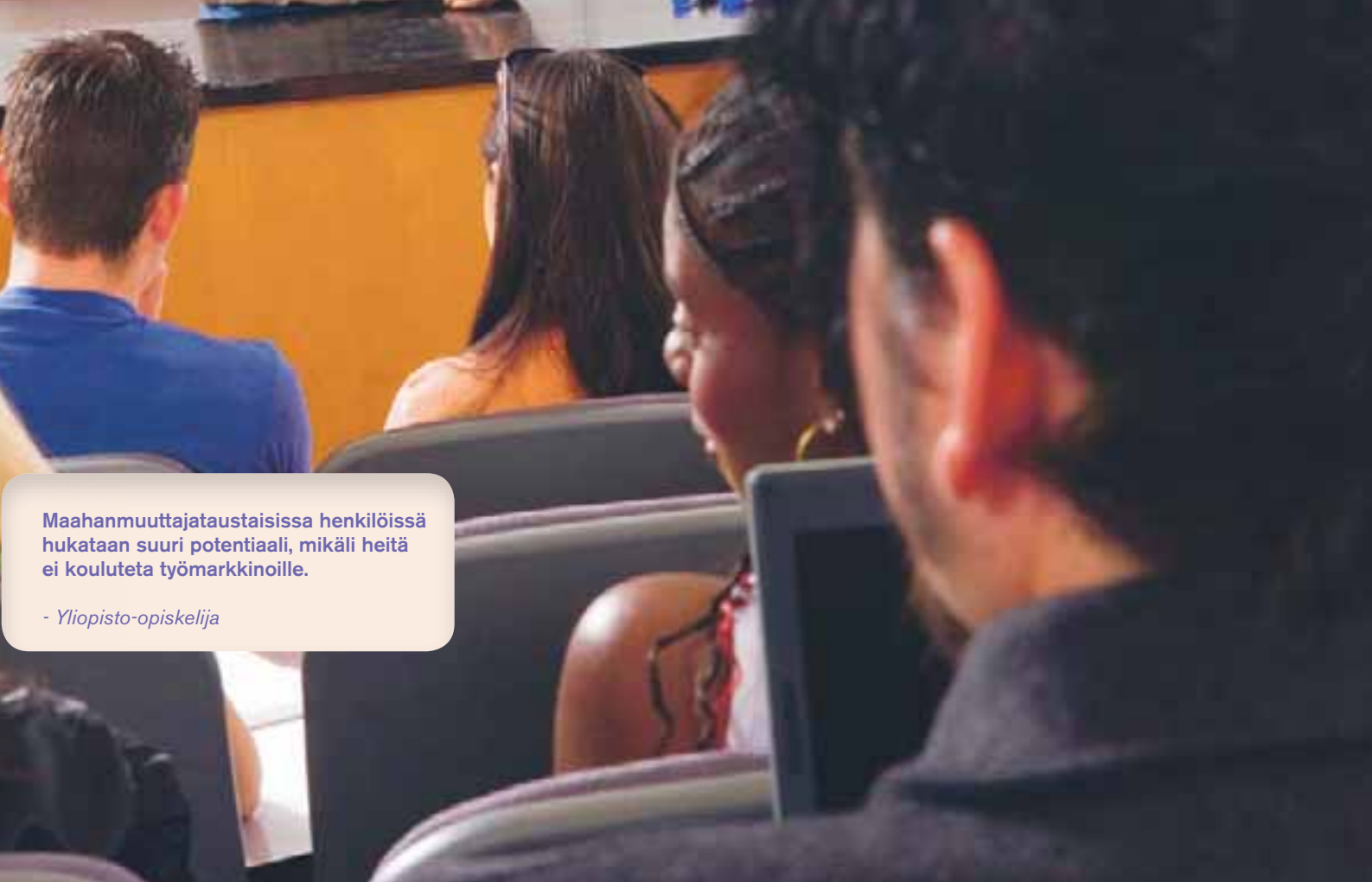
Kuva: Maitton

89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103
Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn	Ga	Ge	As	Se	Br
Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	In	Sn	Sb	Te	I
La	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu
Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt	Au	Hg	Tl	Pb	Bi	Po	At	Fr
Rf	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	In	Sn	Sb	Te	I	Xt	Xt	Xt	Xt

Whiteboard content:

Left side: $x_{max} = 6$, $y_{max} = 10$, (x_1, y_1) , (x_2, y_2) , (x_3, y_3) , (x_4, y_4) , (x_5, y_5) , (x_6, y_6) , (x_7, y_7) , (x_8, y_8) , (x_9, y_9) , (x_{10}, y_{10}) , (x_{11}, y_{11}) , (x_{12}, y_{12}) , (x_{13}, y_{13}) , (x_{14}, y_{14}) , (x_{15}, y_{15}) , (x_{16}, y_{16}) , (x_{17}, y_{17}) , (x_{18}, y_{18}) , (x_{19}, y_{19}) , (x_{20}, y_{20}) , (x_{21}, y_{21}) , (x_{22}, y_{22}) , (x_{23}, y_{23}) , (x_{24}, y_{24}) , (x_{25}, y_{25}) , (x_{26}, y_{26}) , (x_{27}, y_{27}) , (x_{28}, y_{28}) , (x_{29}, y_{29}) , (x_{30}, y_{30}) , (x_{31}, y_{31}) , (x_{32}, y_{32}) , (x_{33}, y_{33}) , (x_{34}, y_{34}) , (x_{35}, y_{35}) , (x_{36}, y_{36}) , (x_{37}, y_{37}) , (x_{38}, y_{38}) , (x_{39}, y_{39}) , (x_{40}, y_{40}) , (x_{41}, y_{41}) , (x_{42}, y_{42}) , (x_{43}, y_{43}) , (x_{44}, y_{44}) , (x_{45}, y_{45}) , (x_{46}, y_{46}) , (x_{47}, y_{47}) , (x_{48}, y_{48}) , (x_{49}, y_{49}) , (x_{50}, y_{50}) .

Right side: TRIS, PROFF, $\delta R^2 = 3 + 4/y \times 2^R / 6$, $y = 1^2$, $6 = 1^2 \times 6$, $x = 2$, B^3 , O_{11} .

Maahanmuuttajataustaisissa henkilöissä hukataan suuri potentiaali, mikäli heitä ei kouluteta työmarkkinoille.

- Yliopisto-opiskelija

Asioita hoidetaan eri tavoin eri kulttuureissa. Pelkkä kielitaito ei riitä, myös kulttuurieroja täytyy ymmärtää.

- Ammattikorkeakoulun opettaja

Tarvitaan kannustusta, positiivisia malleja sille, että maahanmuuttajanuori voi valita lukion ja yliopiston.

- Julkishallinnon edustaja

ja työperusteinen maahanmuutto ovat kasvaneet ja pakolaisten ja muista humanitaarisista syistä muuttavien määrä on suhteellisesti vähentynyt. Suomen maahanmuuttopolitiikka on korostanut yhteiskuntaan integroitumista oman kulttuurin erityispiirteet säilyttäen. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttaminen ja asenneilmapiirin kehittäminen ovat monikulttuurisuuden edellytyksiä.

Korkeakoulut tarjoavat aktiivisesti opiskelijoille ja henkilökunnalle valmiuksia toimia monikulttuurisessa korkeakoulu yhteisössä, yhteiskunnassa ja maailmanlaajuisilla koulutus-, tutkimus- ja työmarkkinoilla sekä edistävät monikulttuurisuudelle myönteisen asenneilmapiirin syntymistä. Monikulttuurisuus ja moniarvoisuus on kaksisuuntainen prosessi, joka edellyttää ihmisten erilaisuuden ymmärtämistä ja arvostamista. Korkeakoulu yhteisössä tämä tarkoittaa, että siellä toimivat edistävät tasa-arvoa ja yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia. Maahanmuuttajataustaiset ja Suomeen saapuvat ulkomaiset vaihto- ja tutkinto-opiskelijat, opettajat, tutkijat sekä muu korkeakoulujen ulkomainen henkilöstö ovat kotikansainvälistymisen tärkeä voimavara.

Maahanmuuttajataustaisilla tulee olla yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet muun väestön kanssa. Maahanmuuttajataustaisten osuus korkeakouluissa on vähäinen suhteessa maahanmuuttajataustaisten kokonaismäärään maassamme. Osin se johtuu maahanmuuttajataustaisten vähäisestä osallistumisesta toisen asteen koulutukseen. Maahanmuuttajien haakeutumista korkeakoulutukseen on keskeistä tukea jo peruskoulusta ja toisen asteen koulutuksesta alkaen kehittämällä eri toimijoiden yhteistyönä tiedotusta

ja muita kohdennettuja toimenpiteitä. Avoimen korkeakouluopetuksen ja korkeakoulutukseen valmentavan opetuksen tarjontaa kehittämällä voidaan madaltaa maahanmuuttajien ja vieraskielisten kynnystä osallistua korkeakouluopetukseen sekä antaa sisällöllisiä ja kielellisiä valmiuksia opiskeluun.

Korkeakoulut edistävät ulkomaisten ja maahanmuuttajaosajien opintojen sujuvuutta sekä työllistymistä ottamalla huomioon erilaisten kielellisten ja kulttuuristen taustojen vaikutukset järjestäessään koulutusta ja tarvittavia tukipalveluita sekä kehittämällä toimivat käytännöt ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja muualla hankitun osaamisen tunnustamiseen ja osaamisen täydentämiseen. Maahanmuuttaja- ja ulkomaalaistaustaisten työelämään sijoittuminen ja yhteiskuntaan integroituminen edellyttävät riittävää kotimaisen kielen taitoa sekä suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin tuntemusta. Parhailtaan ESR-rahoituksella kehitetään kielikoulutuksen tarpeisiin verkko-opiskelumateriaalia.

Korkeakoulut kehittävät yhteistyössä työelämän kanssa työelämään integroitumista tukevia harjoittelukäytäntöjä, jotka edistävät myös ulkomaisten ja maahanmuuttajataustaisten siirtymistä suomalaisen elinkeinoelämän ja julkissektorin palvelukseen. Elinkeinoelämän kanssa yhteistyössä kehitettävä harjoittelumalli tukee opiskelijoiden yhdenvertaisia harjoittelumahdollisuuksia.

Toimenpiteet

20. Korkeakoulut lisäävät ja suuntaavat kotimaisten kielten ja kulttuurin opetusta siten, että se vastaa paremmin maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten tutkinto-opiskelijoiden, opettajien ja tutkijoiden tarpeisiin. Opetusministeriö laajentaa opintotieteliavustusjärjestelmää siten, että kohderyhmään kuuluvat myös korkeakouluissa opiskelevat ja työskentelevät ulkomaalaiset ja maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Korkeakoulut voivat hakea opintotieteliavustusta tukemaan kotimaisten kielten opiskelua. Opintotieteliavustusjärjestelmän vuosittaisia määrärahoja lisätään miljoonalla eurolla. Opiskelija voi valita kielikoulutusta korkeakoulun oman tarjonnan lisäksi aikuiskoulutuksen tarjonnasta.
21. Opetusministeriö ja korkeakoulut kehittävät yhteistyössä työelämän kanssa harjoittelumallin tukemaan työmarkkinoille integroitumista. Näin korkeakoulut edistävät myös ulkomaisten ja maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden työllistymistä suomalaisille työmarkkinoille.
22. Ammattikorkeakoulut lisäävät maahanmuuttajille suunnattua ammattikorkeakouluopintoihin valmentavaa koulutusta. Koulutuksen järjestäminen perusrahoituksen puitteissa on mahdollista ammattikorkeakoululain muutoksen astuttua voimaan. Korkeakoulut kehittävät myös avoimeen korkeakouluopetukseen opintokokonaisuuksia, joilla madalletaan maahanmuuttajataustaisten ja ulkomaalaisten kynnystä hakeutua tutkinto-opiskelijaksi korkeakouluun.
23. Korkeakoulut kehittävät muualla hankitun osaamisen tunnustamista ja parantavat mahdollisuuksia osaamisen täydentämiseen siten, että maahanmuuttajataustaisten osaaminen vastaa suomalaisten työmarkkinoiden tarpeita.
24. Korkeakoulut tehostavat peruskoulun ja toisen asteen oppilaitosten opiskelijoille ja henkilöstölle sekä maahanmuuttajaperheille suunnattua tiedottamista korkeakoulutusmahdollisuuksista.
25. Monikulttuurisuus ja kansainvälistyminen ovat opetusministeriön valtakunnallisten ESR-kehittämisohjelmien painopisteinä tulevilla hakukierroksilla. Korkeakoulut hyödynnevät täysimääräisesti ESR-rahoitusta esimerkiksi valtakunnallisen korkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstön monikulttuurisuuskoulutuksen toteuttamisessa.
26. Opetusministeriö selvittää yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa mahdollisuutta pidentää Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneelle ulkomaalaiselle työnhakua varten myönnettävän oleskeluluvan pituutta nykyisestä kuudesta kuukaudesta.

5. Globaali vastuu

Suomalaiset korkeakoulut käyttävät tutkimustaan ja asiantuntemustaan globaalien ongelmien ratkaisemiseen ja kehitysmaiden oman osaamisen vahvistamiseen. Korkeakoulujen toiminta rakentuu eettisesti kestäväälle pohjalle ja tukee opiskelijoiden valmiuksia toimia globaalissa ympäristössä ja ymmärtää oman toiminnan globaaleja vaikutuksia.

Kuva: Maitton

Suomalaisia korkeakouluja ei voida kehittää vain omaa napaa tuijottamalla, pitää miettiä myös toiminnan vaikutusta muissa maissa.

- Ammattikorkeakouluopiskelija

Kansainvälisessä yhteistyössä ei ole kyse siitä, mitä hyötyä se tuottaa meille, vaan mitä hyötyä se tuottaa kaikille osapuolille.

- Kansalaisjärjestön edustaja

Korkeakoulut osallistuvat globaalien ongelmien ratkaisemiseen, toimivat yhteistyössä kehitysmaiden kanssa niiden osaamisen vahvistamiseksi sekä rakentavat oman toimintansa eettisesti kestäväälle pohjalle. Globalisaation myötä maailmasta muodostuu yhä kokonaisvaltaisempi järjestelmä. Toiminta globalisoituvassa maailmassa edellyttää korkeakouluilta omien toimintaperiaatteidensa eettisyyden kriittistä tarkastelua. Korkeakoulujen toiminta perustuu vastuullisuuteen, kestäväan kehitykseen sekä erilaisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen korkeakoulu yhteisössä.

Korkeakoulujen opetus- ja tutkimustehtävä antaa mahdollisuuksia toimia aktiivisesti ja luovasti ratkaisuvaihtoehtojen etsimiseksi globaaleihin ongelmiin. Korkeakoulut tukevat yhteiskunnallista keskustelua globaaleista kysymyksistä ja avartavat yleistä tietopohjaa. Korkeakoulujen kansallisen ja kansainvälisen tason yhteistyö vahvistaa osaamista ja lisää korkeakoulujen toiminnan vaikuttavuutta sosiaalisen, kulttuurisen ja ekologisen kehityksen edistäjinä. Onnistuneita esimerkkejä yhteistyön tiivistymisestä ovat korkeakoulusektorien kestäväan kehityksen opetusta ja tutkimusta edistävät hankkeet sekä yliopistojen kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön yhteistyöverkosto UniPID.

Korkeakouluopiskelijat tarvitsevat valmiuksia ymmärtää globaaleja ongelmia sekä nähdä omat vaikutusmahdollisuudet maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestäväan kehityksen edistämiseksi. Tässä keskeistä on paitsi globaalien kokonaisuuksien hahmottaminen myös oman alan mikrotason vaikutusten ymmärtäminen. Korkeakouluilla ja opiskelijajärjestöillä on keskeinen rooli tuettaessa näiden

valmiuksien kehittymistä. Koulutuksen sisältöjä on arvioitava tätä tavoitetta vasten.

Globaali vastuu tarkoittaa myös kehitysmaiden osaamispuhjan vahvistamista. Korkeakoulutuksen kysyntä on kasvanut maailmalla voimakkaasti. Monet Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan maat eivät kykene vastaamaan kansalliseen koulutuskysyntään. Kansainvälinen koulutustarjonta lisää korkeakoulutuksen saatavuutta kehitysmaissa. Ulkoasianministeriöllä on käytössään instituutioiden välisen kehitysyhteistyön rahoitusväline (IKI), jonka tavoitteena on kehitykseen tarpeista lähtevä kapasiteetin vahvistaminen. Tätä välinettä voidaan käyttää mm. kehitysmaassa tapahtuvan tilauskoulutuksen järjestämiseen. Uuden instrumentin käyttäminen on alkanut yliopistoissa lupaavasti. Nykyinen lainsäädäntö rajaa yhteistyön koskemaan vain valtion virastojen ja laitosten yhteistyötä kehitysmaiden vastaavien toimijoiden kanssa, mikä sulkee ammattikorkeakoulut sekä yliopistolain uudistuksen jälkeen myös yliopistot instrumentin ulkopuolelle. Korkeakouluille tulee luoda niiden hallintomuotoa vastaavasti toimivat rahoitusinstrumentit, jotka mahdollistavat esimerkiksi kehitysmaita palvelevan tilauskoulutuksen järjestämisen.

Kehitysmaiden korkeakoulujen toiminnan laatua vahvistetaan lisäämällä pitkäjänteistä yhteistyötä Suomen ja kehitysmaiden korkeakoulujen välille. Tätä verkostoitumista on tuettu kehitysyhteistyövaroista rahoitetulla ohjelmalla North-South-South Higher Education Institution Network Programme. North-South-South -ohjelmasta toteutetaan vuoden 2009 kuluessa arviointi, jonka pohjalta laaditaan seuraavan ohjelmakauden suuntaviivat.

Toimenpiteet

27. Korkeakoulut lisäävät kansalliseen ja kansainväliseen verkostoitumiseen pohjautuvaa koulutus- ja tutkimusyhteistyötä YK:n kestävästä kehityksestä edistävän koulutuksen vuosikymmenen 2005–2014 tavoitteiden toteuttamiseksi.
28. North-South-South -ohjelman maantieteellistä kattavuutta laajennetaan ja sen rahoitustasoa nostetaan seuraavalla ohjelmakaudella.
29. Ulkoasianministeriö ja opetusministeriö tekevät tarvittavat muutokset rahoitus- ja ohjausvälineisiin siten, että ne mahdollistavat ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen osallistumisen julkisin varoin rahoitettuun kehitysyhteistyöhön.

Strategian toimeenpano ja seuranta

Korkeakoulut määrittelevät kansainvälisen toiminnan painopisteensä kansallisen strategian tavoitteiden pohjalta uudistaessaan kokonaisstrategiansa vuoteen 2010 mennessä. Korkeakoulut vastaavat kansainvälistymisen edellyttämistä resurssikohdennuksista ja uudelleen suuntauksista kokonaisrahoituksensa puitteissa.

Sopimuskaudella 2010–2012 yliopistojen perusrahoitukseen sisältyy koulutuksen ja tutkimuksen laadun ja vaikuttavuuden perusteella määräytyvää laskennallista rahoitusta. Kansainvälistymiseen liittyvät laskentakriteerit vaikuttavat rahoituksen kohdentumiseen. Lisäksi yliopistojen perusrahoitukseen sisältyy strategiarahoitusta, jonka lähtökohtana on yliopistojen oma strategiatyö. Strategiarahoituksen yhtenä kohdennusperusteena on korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian toimeenpano. Ammattikorkeakoulujen tuloksellisuusrahoituksen kohdentamisessa osa laskentakriteereistä liittyy kansainvälistymiseen. Ammattikorkeakoulujen hankerahoituksella rahoitetaan ammattikorkeakoulujen omaa strategiaa tukevia kehittämishankkeita. Tässä yhtenä painopisteinä on korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian toimeenpano.

Kansainvälistymisstrategian toimeenpanon seuraamiseksi ja kehittämiseksi tarvitaan riittävä tietopohja. Korkeakoulujen kansainvälisyys on monimuotoinen kokonaisuus. Kansainvälisyys näyttäytyy osin erilaisena ammattikorkeakoulu- ja yliopistosektorilla sekä opetuksessa ja tutkimuksessa. Kansainvälistymisen jäsentämiseen ja seurantaan ei ole tällä hetkellä kaikilta osin kattavaa tietopohjaa.

Kansainvälistymistä koskevaa tietopohjaa parannetaan eri toimijoiden yhteistyönä. Opetusministeriö kehittää kansainvälistymisen seurannan ja arvioinnin tietopohjaa, tilastointia ja indikaattoreita yhteistyössä korkeakoulujen, Tilastokeskuksen, Suomen Akatemian ja CIMOn kanssa osana korkeakoululaitoksen tietohallinnon kehittämishanketta. Seurantaa ja tilastointitapoja parantamalla pyritään tavoittamaan aiempaa monipuolisemmin kansainvälisen toiminnan eri muodot. Osana tätä opetusministeriö kehittää tiedonkeruuta korkeakoulujen ulkomaisen henkilökunnan määrän seuraamiseksi. Lisäksi kehitetään kansainvälisen liikkuvuuden tilastointitapoja. Opetusministeriö myös vahvistaa kansainvälisyyteen kohdistuvaa sektoritutkimusta.

Strategiakauden aikana on tarpeen arvioida asetettuja strategisia tavoitteita ja toimenpiteitä sekä niiden toteutumista. Kansainvälistymisstrategian toimeenpanoa seurataan osana korkeakoulujen ohjausta. Osana vuonna 2011 aloittavan hallituksen ohjelman valmistelua tarkastellaan, miten strategian toimeenpano on käynnistynyt. Lisäksi arvioidaan, pitääkö strategiaa ja sen toimenpiteitä suunnata joltain osin uudelleen.

Monissa maissa on asetettu korkeakoulujärjestelmän kansainvälisyydelle samansuuntaisia tavoitteita kuin Suomessa. Tästä syystä korkeakoulujen kansainvälistymistä on perusteltua seurata ja edistää tekemällä järjestelmällisiä vertailuja edistyneihin tiede- ja korkeakoulumaihin. Esimerkiksi vertailu Alankomaihin ja Tanskaan on perusteltua ottaen huomioon maiden koon, kielialueen laajuuden sekä kansainvälisyyden merkityksen näille maille. Näissä maissa on käynnistetty samanlaisia kansainvälistymistä tukevia toimenpiteitä kuin Suomessa.

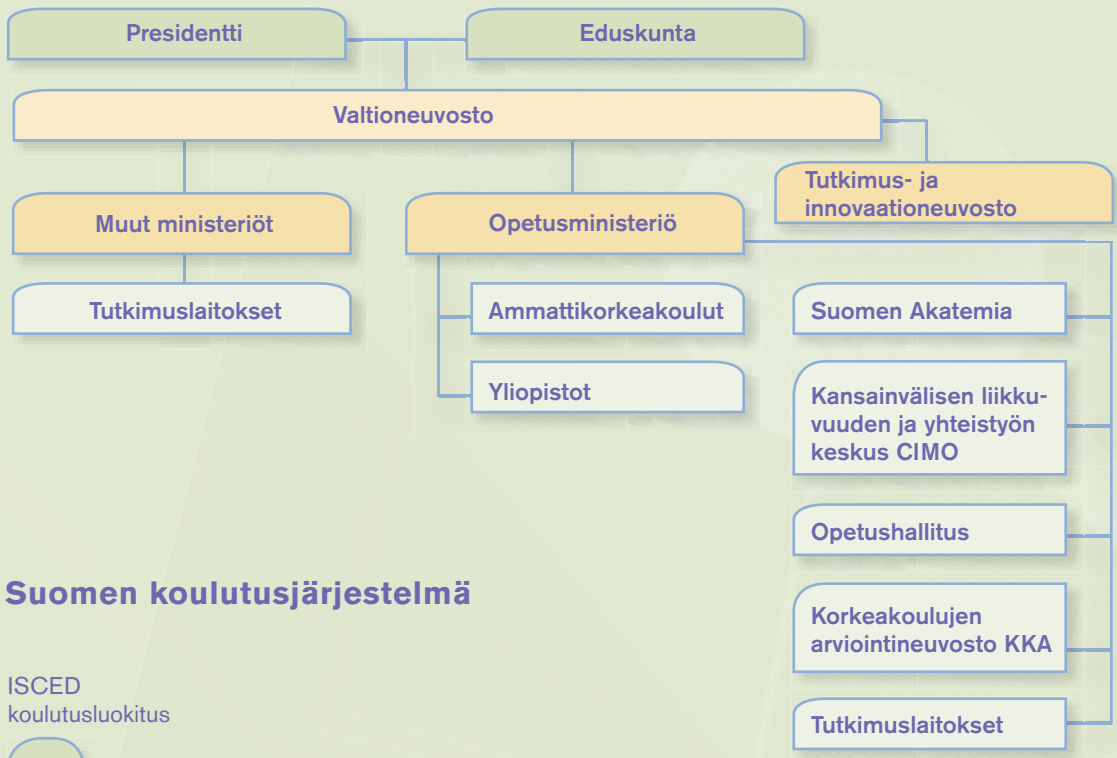
Yksi strategian keskeisiä tavoitteita on vieras-kielisen opetuksen laadun parantaminen. Korkeakoulujen arviointineuvosto arvioi korkeakoulujen kansainväliset koulutusohjelmat tutkintorakennemuutuksen arvioinnin yhteydessä vuonna 2010. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös siihen, kuinka korkeakoulujen tarjoamat palvelut tukevat kansainvälisten koulutusohjelmien ulkomaisten opiskelijoiden opintoja ja integroitumista suomalaiseen korkeakoulu yhteisöön ja yhteiskuntaan. Arvioinnista saatavat kehittämissuosituksot auttavat korkeakouluja kansainvälisen opetuksen ja opiskelu ympäristön edelleen kehittämisessä.

Strategian toteutumisesta tehdään vuonna 2016 kansainvälinen loppuarviointi.

Toimenpiteet

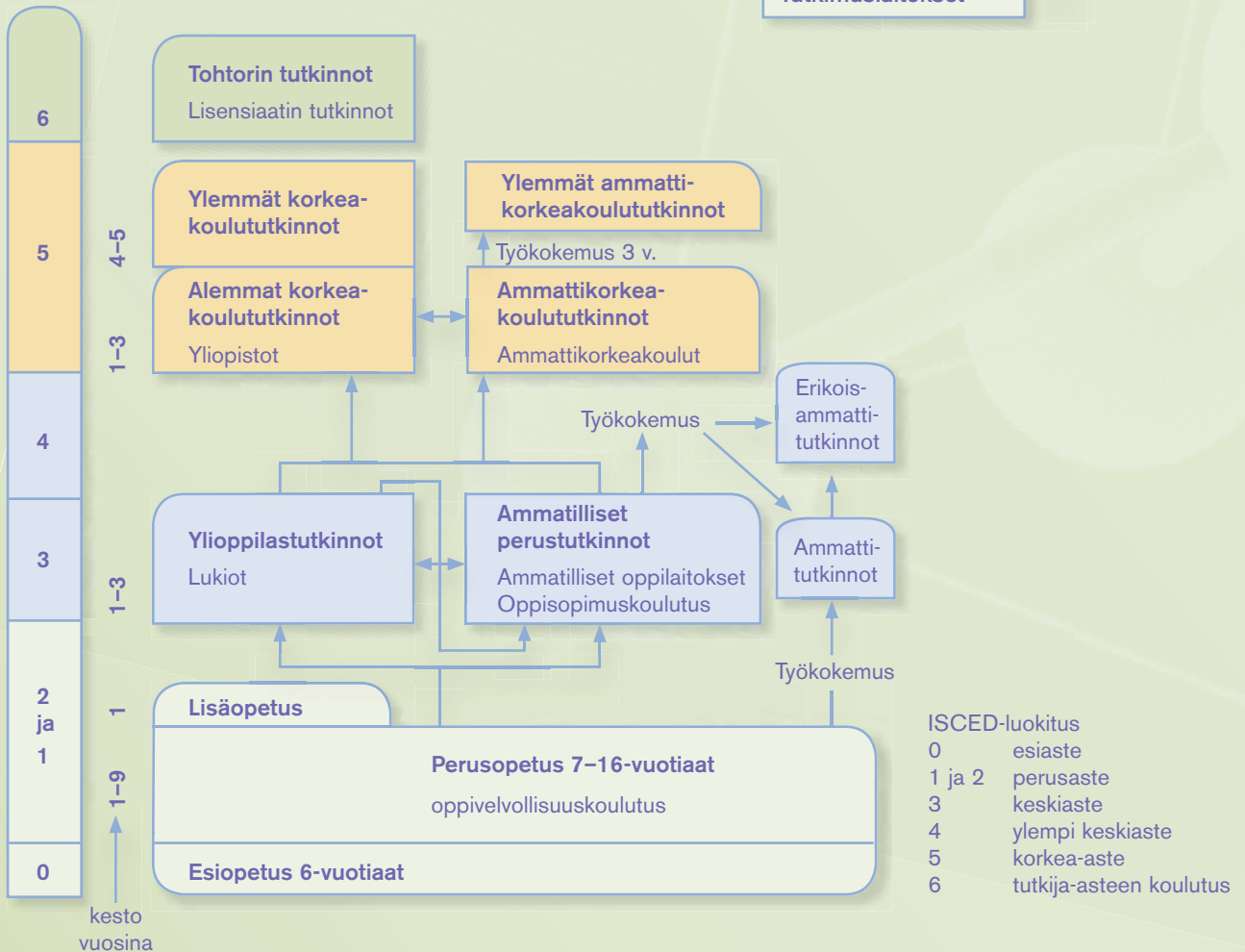
30. Strategian tavoitteet sisällytetään opetusministeriön ja Suomen Akatemian ja CIMOn sekä korkeakoulujen sopimuksiin sopimuskaudesta 2010–2012 lähtien.
31. Korkeakoulujen arviointineuvosto arvioi korkeakoulujen kansainväliset koulutusohjelmat ja niiden opiskelijoille tarjotut palvelut osana tutkintorakennemuutoksen arviointia vuonna 2010.
32. Opetusministeriö arvioi strategian toimeenpanon käynnistymistä osana vuonna 2011 aloittavan hallituksen ohjelman valmistelua. Strategian tavoitteiden toteutumista seurataan myös kansainvälistä vertailuanalyysia hyödyntäen.
33. Opetusministeriö teettää strategian toteutumisesta kansainvälisen loppuarvioinnin vuonna 2016.

Suomen korkeakoululaitoksen ja tutkimuksen hallinto

Suomen koulutusjärjestelmä

ISCED
koulutusluokitus

Ammattikorkeakoulut vuonna 2008

OPISKELIJAT

Läsnäolevia ammattikorkeakoulututkinto-opiskelijoita yhteensä 113 390

Läsnäolevia ylempien ammattikorkeakoulututkintojen opiskelijoita 4 382

TUTKINNOT

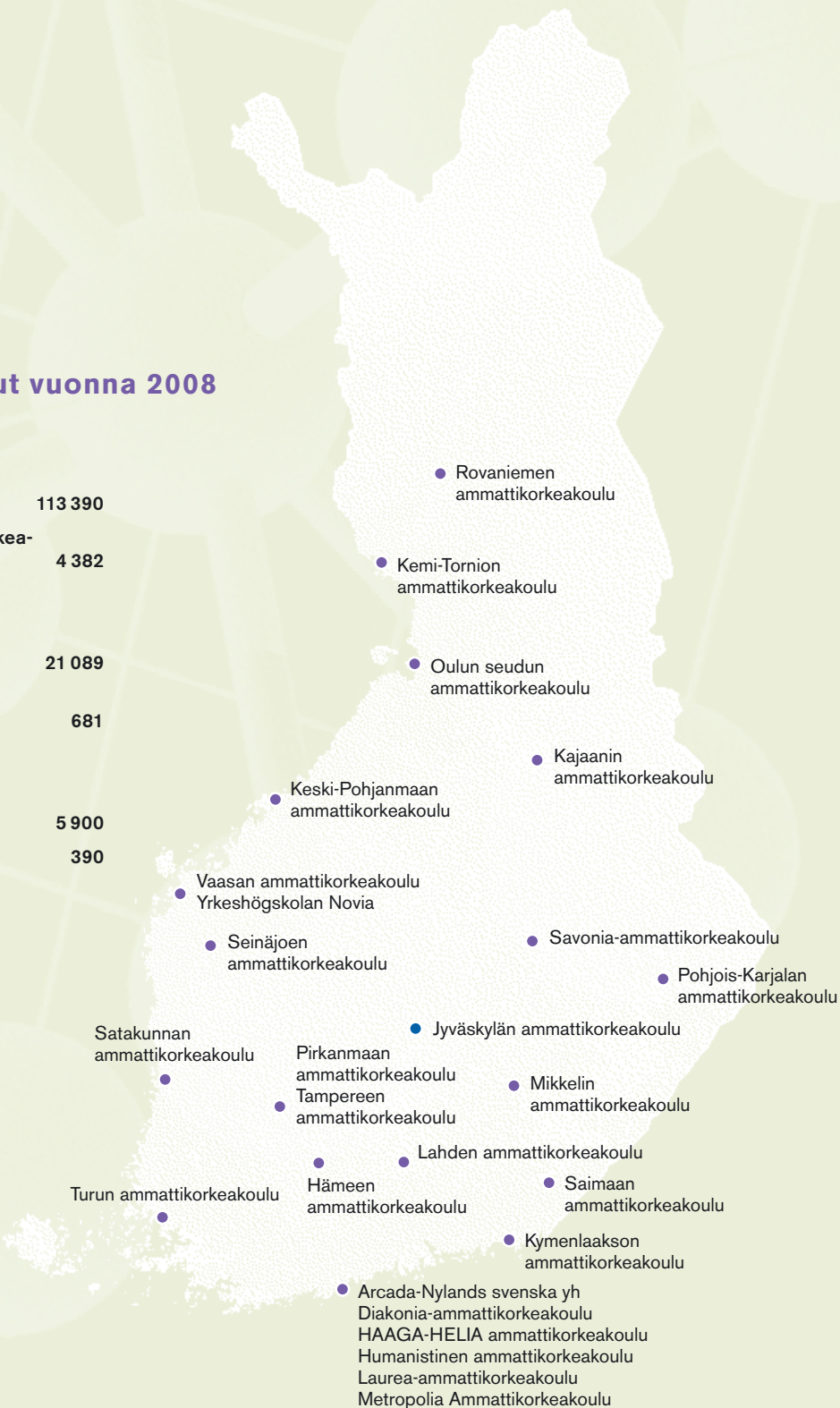
Ammattikorkeakoulututkintoja 21 089

Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja 681

HENKILÖKUNTA

Päätöimiset opettajat 5 900

Sivutoimiset opettajat 390

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

200

1809–2009

Julkaisumyynti / Bokförsäljning

Yliopistopaino / Universitetstryckeriet
PL 4 / PB 4 (Vuorikatu 3 / Berggatan 3)
00014 Helsingin Yliopisto / Helsingfors Universitet
puhelin / telefon (09) 7010 2363
faksi / fax (09) 7010 2374
books@yopaino.helsinki.fi
www.yliopistopaino.helsinki.fi

ISBN: 978-952-485-715-4 (nid.)
ISBN: 978-952-485-716-1 (PDF)
ISSN: 1458-8110 (Painettu)
ISSN: 1797-9501 (PDF)

Helsinki 2009

Station MIR

Kuva: Femmopress Oy ja Bulls Company